

MAKI

Yesu'a ma mopafi mai'niya afina'mo Maki'a neya vekamo mai'niye. Agaemo Yulusalemu taonifi'mo mai'nenno ko si'niye. Agaemo ani kava'mo huno Polo'e Pita'e'mo ali'ya veka'anigana huno mai'nenno Goti ali'ya'mo hana maeno ali'niye. Maki'a mani gemo avo'mo kae'niya gemo Yesu'a lokiya ali'ya'mo ali'niya kava'e no'agaya lokiya aune kava'mo hu'niya kava'e'mo avo'mo kae'niye. Yesu'a lokiya ali'ya'mo Goti ali'ya'amo alige hosu apaune vaya'aina alino hapa faino apatalege vaya'ai hosu kava'apimo alino atalege hu'niya kavateti'mo himamu'amo alino apave li'niye. Maki'a ani lokiya kava'mo hu'niya kavafe'mo ava gemo huno avo'mo kae'niye.

Yoni'a ani'mo faleno ne'apateya vekamo'a aeno hakalo huno hapa pai'niya gemae.

(Mt 3:1-12; Lu 3:1-9; 3:15-17; Yo 1:19-28)

¹ Alagepa faigoko ge'amo Yesu Kalaisi Goti mafa'ne'amo ava gemo ina kava'mo huno aepa fai'niye. ² Gotitegati gemo alini e'ana ae'ana hakalo hu'ana hapa nepai'a vekala'moganimo ani hogoteno aepa fai'niya kavafe'mo ava gemo hu'ana avo'mo kae male'na'ae. Mago vekamo'a huno'ae'mo, Goti'a huno'ae'mo, ago, huno, apa veka'nimo esiya ka'mo valino atesiya vekamo ali'na atesugeno uno hogotegaiye, huno hu'niye,

huno avo'mo kae male'nigeno mago alu vekamo'a huno'ae'mo,

³ Mago vekamo'a ka'me kotega mai'neni alope gefati'mo ge huno'ae'mo, Ala kava ne'mo ka'mo valitapa ateyo. Esiya ka'mo api ka'mo valitapa ateyo, huno hu'niye,

huno avo'mo kae male'niye. ⁴ Inagi Yoni'a ka'me kotegamo eno afole aiteni ani'mo faleno apate'niye. Yoni'a, lapaipamo alitapa afe letetapa ani'mo falegeno'ao Goti'a hosu kavatapimo alino ataleno, huno aeno hakalo huno hapa paige hapa paige huno mai'niye. ⁵ Asole

vaya'mo agaetegamo Yutiya kotegati'mo uge Yulusalemu taonifati'mo uge hu'a u'a afi'nae. Apakaemo hosu kava'apie'mo ae'a hakalo hu'nageno'ae'mo Yoneni anipi'mo ani'mo faleno apate'niye. ⁶ Yoni kukena'amo kamo afumo ayokateti'mo alo hu malefa kukenamo alino vaiteno afafale'mo kamo afumo agufaleti'mo alo hu malefa mapalu'mo alino aeteni akenu'e afela lumemo anu'e'mo neni mai'niye. ⁷ Agaemo

ina gemo huno hapa pai'niye. Nagae nakame huno ne'eya vekamo'a aeni naga se'niye. Alagi ago aeni naga se'niya'mofe'mo afa'a ape hu'na mai'ne'na su'amo nafi'amo afa'a hakalu osegauve. ⁸ Nagaemo ani'aletike'mo fale'na nelapatova'monanafa Goti aote Auneme'aleti'mo faleno lapategaiye.

*Yoni'a Yesu'mo ani'mo faleni atetegeni'ae'mo
Satani'a amalageka hu'niya gemae.
(Mt 3:13-17; Lu 3:21-22)*

⁹ Ani afina'mo Yesu'a Galeliya kotega Nasalasa taonifati'mo ataleno e'nigeno Yoni'a Yoneni anipi'mo ani'mo faleno ate'niye. ¹⁰ Yesu'a anipati'mo haineno ageyana koku'na'mo halo ai'nigeno Goti Auneme'amo kaugoyave namagana huno agaetegamo emine'nigeno age'niye. ¹¹ Mago vekamo'a koku'napati'mo ge huno'ae'mo, lusi kava huno ne'nahaiya mafa'ne'nimo mai'nane. Amuse hu'na nekatove, huno ha pai'niye. ¹² Huno ha pai'nigeno'ae'mo malage huno Goti Auneme'amo'a alino ategenoka'me kotegamo u'niye. ¹³ Uno foti'a afina'mo mai'nigeno'ae'mo Satani'a amalageka hu'niye. Ani kotega afela afu'e yagagafa'e'mo mai'naya kotegamo uno mai'nige'apae'mo enisole vaya'mogimo emi e'a yagai'a ate'nae.

Yesu'a lole'e lole'e vaya'mo noyame ne'aliya vaya'aife'mo etapa nakame hiyo, huno ge hu'niya gema.

(Mt 4:12-17; Lu 4:14-15)

¹⁴ Apakaemo ani afina'mo Yoni'a ago kalavusi hu'a ate'nageno mai'nigeno'ae'mo Yesu'a Galeliya kotegamo uno Goti'a yagaino apatesiya kavafe'mo alagepa faigoko gemo aeno hakalo huno hapa pai'niye. ¹⁵ Hapa paino'ae'mo, alagepa afina'mo ago afole ai'niye. Goti'a vaya'aite'mo yagaino apatesiya afina'mo alagi hogo hu'niyanagi lapaipamo alitapa afe letetapa alagepa faigoko ge'ae'mo lapakesa afitapa fatago hiyo, huno hapa pai'niye. ¹⁶ Inagi Yesu'a Galeliya kotegamo alopa ani kotu agi'nale'mo umenitata nehuno'ae'mo

ageyana Saimoni'e agana'amo'mo E'nalu'e'mo noyame ne'ali'a vekala'mo umeni'animo anipi'mo yaga au'ana ne'mala'ageno anake'niye. 17-18 Anaketeno'ae'mo noyamemo alitana apavayu hulitana ne'a'a kava hutana vaya'mo nagaetegamo apavalelitana esa'afe'mo ali'na lanaya malegauvanagi etana nakame hi'ao, huno hana pai'nige'ana umeni'animo atale'e'ana akame hu'na'ae. 19 Agaemo aise'amo uno ageyana lole konagala'mo Yemisi'e Yoni'e'mo Sepeti mafa'nela'mo sipifi'mo mai'ne'ana umeni'animo nefakani'ageno anake'niye. 20 Anaketeno'ae'mo ge hu'nige'ana sipifi'mo afo'animo'e ali'ya'ale'mo mai'naya vaya'e'mo apatale'e'ana akame hu'na'ae.

Yesu'a mago vekamo aipafati'mo hosu aune vekamo alino hafaino atale'niya gema.

(Lu 4:31-37)

21 Yesu'e ge'amo ne'afiya vaya'e'mo Kapeneyamu taonifi'mo u'a mai'nageno Sapati afina'mo afole ai'nigeno Yesu'a Yu vaya'ai mono nopi'mo haino alino apaya male'niye. 22 Ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vayakana huno alino apaya o'male'niya'monanafa himamu'aleti'mo alino apaya male'nige'a afite'apae'mo hapau ai'nae. 23 Ani afina'mo mago vekamo aipafi'mo hosu aune vekamo mai'niya vekamo mono nopi'mo mai'neni'ae'mo, 24 Nasalasa taonifi vekamo Yesuo, huno, lagaetegamo na kava hisanafe'mo e'nane. Alike lago'ya faika latalesanafe'mo e'napiye. Afa'a lato. Kage'novana Goti aote

vekamo mai'nane, huno alopa gefati'mo hu'niye. ²⁵ Yesu'a, Ge osu'neka aipafati'mo emikeno, huno lokiya ge huno ha pai'nigeno'ae'mo ²⁶ hosu aune vekamo'a agufale'mo alino uti uti aino ateteno alopa gefati'mo kagegage huteno aipafati'mo emine'niye. ²⁷ Vaya'mogi agete'apae'mo hapau aite'a, na agufa kava'mo nehiye. Haiya agufa saufa geleti'mo alino apaya ne'male. Agaemo himamu'aleti'mo ge nehige'apae'mo hosu apaune vaya'mogi ge'amo afi'nae, hu'a hute'a hapau ai'nae. ²⁸ Ani kava'mo hu'nigeno malage huno Yesufe ava gemo'a aino atagu faeno muki Galeliya kotegamo uneno hu'niye.

Yesu'a muki vaya'mo alino alagepa huno apate'niya gema.

(Mt 8:14-15; Lu 4:38-39)

²⁹ Yesu'e ge'amo ne'afiya vaya'e'mo mono nopati'mo emi e'apae'mo Yemisi'agi Yoni'agi hu'a Saimonigani E'nalugani nopi'mo hai'a mai'nae. ³⁰ Saimoni ayemo'amo'mo amuko kaita'mo hau'nigeno havaeno mai'niye. Yesu'a haino mai'nige'apae'mo, kaita hau'nigeno havaeno mai'niye, hu'a ha pai'nageno ³¹ uno ayate'mo alino he tino ate'nigeno amuko kaita hau'niya ya'amo hagegeno uno ne'ya'mo alo huno apate'niye. ³² Yegemo lamino fale'nige'apae'mo mago vaya'mogi Yesutegamo kaita hapau'niya vayanagi hosu apaune vaya'mo apaipafi'mo ne'maiya vayanagi hu'a apavaleli'a e'nae. ³³ Muki ani taonifi'mo mai'naya vaya'mo e'a kipate'mo ali'a anupa hu'a mai'nae. ³⁴ Inagi Yesu'a muki alu kaita alu kaita'mo hapau'niya

vaya'mo alino hapageno apatege hosu apaune
vaya'mo vaya'ai apaipafati'mo alino hapa
faino apatalege huno mai'niye. Hosu apaune
vaya'mogimo ago age'naya'mofe'mo, ge osiyo,
huno hapa pai'niye.

*Yesu'a Galeliya kotegamo umenitata huno Goti
gemo aeno hakalo huno hapa pai'niya gemae.*

(Lu 4:42-44)

³⁵ Egamo kotigefe'mo hu'nigeno'ae'mo
Yesu'a he tino taonifati'mo atalenuo vaya'mo
o'mai'naya aupilagamo nunumu huno mai'niye.
³⁶⁻³⁷ Nunumu huno mai'nige'apae'mo Saimoni'e
avagi hu'a u'naya vaya'e'mo kahauya huli'u'a
agete'apae'mo, muki vaya'mogimo kagaemo
kagesayafe'mo kahauya huli'a ne'ae, hu'a
ha pai'nae. ³⁸ Ha pai'nageno'ae'mo, ataleta
alu taonifilagamo vigetao. Muki taoni'afi
taoni'afi'mo umenitata hu'na ae'na hakalo
hu'na hapa paisuvafeke'mo emi'ne'nove, huno
hapa pai'niye. ³⁹ Hapa paiteno muki Galeliya
kotegamo umenitata huno muki asole mono
no'afi no'afi'mo aeno hakalo huno hapa paige
hosu apaune vaya'aina alino hapafaino apatalege
hu'niye.

*Yesu'a lepalosi ya'mo hau'niya vekamo alino
alagepa huno ate'niya gemae.*

(Mt 8:1-4; Lu 5:12-16)

⁴⁰ Mago lepalosi ya'mo hau'niya vekamo
Yesutegamo eno mopafi'mo ale'ya faino
mai'nenno'ae'mo, kahao ke hove, huno,
kahau'nisiyana afa'a alika alagepa huka
nategane, huno ha pai'nigeno'ae'mo ⁴¹ Yesu'a

hau huno ateteno'ae'mo aya'mo alino ataleno agufale'mo male'nen'ae'mo, nahau'niyanagi afa'a alagepa huka maiyo, huno ha pai'niye. ⁴² Ha pai'nigeno lepalosi ya'amo alagi hano hu'nigeno afa agufamo hamale'niye. ⁴³⁻⁴⁴ Yesu'a lokiya ge huno ha paino'ae'mo, afiyo, huno, mago nefe'mo uka ha opaika mono huno ne'apateya vekalegagemo ugeno'ao kagufamo ageno. Kagufamo afa'a hane'ninage'a agesayafe'mo Mosese'a lagingo vaya'aife'mo, ofalinimo alinitutapa amiyo, huno hu'niya ofalinimo alinikuka amiyo, huno ha paiteno alino ate'nigeno u'niye. ⁴⁵ Ani gemo huno ha pai'niya'monanafa ne'uno'ae'mo muki vaya'aife'mo hapa paimale hapa paimale hulino u'niye. Ani kava'mo hu'niya'mofe'mo Yesu'a muki vaya'ai apaulagale'mo taonifi'mo afa'a o'u'niye. Vaya'mo o'mai'naya kotegamo uno mai'nige'apae'mo agaetegamo muki haopalegati'mo ete ete hu'nae.

2

Yesu'a kanage kanaga osuno ne'maiya vekamo alino alagepa huno ate'niya gemae.

(Mt 9:1-8; Lu 5:17-26)

¹ Ketogufa afina'mo ago utegen' Yesu'a halate atagi neno eno Kapeneyamu taonifi'mo ko'ale'mo mai'nige'a agete'apae'mo, no'afi'mo ago eno mai'niye, hu'a hapa pai'nage'a afite'apae'mo ² asole vaya'mo malage hu'a e'a mai'naya nopi'mo hai'a ali'a anupa hu'a mai'a kili paete'a kipatega'e'mo maili'a emi

e'nageno maisaya ya'mo alagi ohane'niye. Yesu'a Goti ge'amo aeno hakalo huno hapa nepaige'apae'mo ³ lole'e lole'e vaya'mogimo kanage kanaga osuno ne'maiya vekamo hi'yopa male'a alini'a Yesutegamo e'nae. ⁴ Nopi'mo ago kili pae'naya'mofe'mo Yesu'a mai'niya haopale'mo avaleli'a ohai'nafa apakaemo nokato'mule'mo hi'yopa alini'a hai'ne'a Yesu'a mai'niya yateti'mo nokato'mumo ali'a akai male'ne'a hi'yopa kayote'mo nofi aete'a aline'a atalageno lami'niye. ⁵ Yesu'a apakeyana agaefe'mo apakesa afi'a fatago hu'nageno apaketeno'ae'mo kanage kanaga osuno ne'maiya vekae'mo ha paino'ae'mo, Mafa'ne'nimogae, huno, hosu kavakamo ago ali'na atale'nove, huno ha pai'niye. ⁶ Mago vaya'mo ke'aepa gemo ali'a apaya ne'malaya vaya'mo nopi'mo fai mai'ne'apae'mo, na kava higeno ani agufa gemo hu'niye. Gotife'mo huno faipa huno ate'niye. ⁷ Gotike'mo vaya'ai hosu kava'apimo afa'a alino atalegaiye, hu'a apaipafi'mo apakesamo afi'nae. ⁸ Yesu'a apaipafi'mo apaketeno'ae'mo, na kava higetapa hosu lapaipa lapakesamo ne'afiye. ⁹ Nagaemo hosu kavakamo ali'na atale'nove, hu'na hu'novanage'na he tika hi'yopa kayokamo aliteka uvo hu'na hisuvana haiya agufa kava'mo'a lokiya kava'mo ohane'niye. ¹⁰ Lapakaemo Vemo mafa'nemo'a ma mopafi'mo mai'nenno'ae'mo vaya'ai hosu kava'apimo alino atalesigetapa agesayafe'mo himamu'amo ali'na lapave liguve, huno huteno kanage kanaga osuno ne'maiya vekae'mo ha paino'ae'mo,

¹¹ he tika hi'yopa kayokamo aliteka nokalegamo uvo, hu'na kaha nepauve, huno ha pai'nigeno ¹² apaulagale'mo malage huno he tino hi'yopa kayo'amo aliteno u'niye. U'nige'a agete'apae'mo hapau aite'a Goti agi'ale'mo ali'a asaga hu'a atete'apae'mo, lagaemo hogoteta ani agufa kava'mo alagi o'age'none, hu'a hu'nae.

Yesu'a Livai'fe'mo ge hu'niya gema
(Mt 9:9-13; Lu 5:27-32)

¹³ Yesu'a halate aino atagi neno Galeliya kotega ani kotutegamo u'niye. Uno mai'nige'apae'mo asole vaya'mo e'a ali'a anupa hu'a mai'nageno alino apaya male'niye. ¹⁴ Apatalenuno ageyana mago takesi moni ne'aliya vekamo Livai'a Afiyasi mafa'nemo takesi moni ne'aliya nopi'mo fai mai'nigeno age'niye. Ageteno'ae'mo, eka nakame huvo, huno hu'nigeno Livai'a he tinuno akame hu'niye. ¹⁵ Henaga'amo Yesu'a uno Livai nopi'mo ne'ya'mo neno mai'niye. Asole vaya'mo takesi moni ne'aliya vayanagi ke'aepa gemo akame nosaya vayanagi hu'a e'a agae'e ge'amo ne'afiya vaya'e'mo magokepi lokae'a mai'ne'a ne'ya'mo ne'nae. Ani afina'mo asole ani agufa vaya'mo e'a aepa fai'a akame hu'nae. ¹⁶ Falasi mono vaya'e ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vaya'mogi'e'mo apakayana Yesu'e'mo takesi moni ne'aliya vayanagi ke'aepa gemo akame nosaya vayanagi hu'a magokepi lokae'a mai'ne'a ne'ya'mo ne'nage'a apakete'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo hapa pai'apae'mo, na kava higeno ani agufa vaya'e'mo magokepi lokaeno mai'nen

ne'ya'mo ne'ne, hu'a apafi ge'nae. ¹⁷ Yesu'a ani gemo afitenoa'e'mo ge'apile'mo aeno atagaina huno hapa painoa'e'mo, Lota vaya'mogimo kaita ohapau'niya vaya'aite'mo u'a ali'ya'mo no'alifa kaita hapau'niya vaya'aiteke'mo u'a ali'ya'mo ne'aliye. Nagaemo alagepa vaya'aife'mo eyo, hu'na ge hisuvafe'mo emi'no'me'nofa hosu vaya'aifeke'mo eyo, hu'na ge hisuge'a e'a apaipamo ali'a afe lesayafe'mo emine'nove, huno hapa pai'niye.

Ne'ya'mo o'ne'a mo nesiya kavafe'mo hu'niya gema.

(Mt 9:14-17; Lu 5:33-39)

¹⁸ Mago afina'mo Yoni ge'amo ne'afiya vaya'e Falasi mono vaya'mogi'e'mo mono kava'mo akame hu'a ne'ya'mo o'ne'a mo si'nae. Mago vaya'mo Yesutega e'apae'mo, na kava hige'a Yoni ge'amo ne'afiya vaya'e Falasi mono vaya'mogi'e'mo mono kava'mo akame hu'a ne'ya'mo o'ne'a mo si'a mai'naya'monanafa gekamo ne'afiya vaya'mogimo ne'ya'mo mo nosiye, hu'a afi ge'nae. ¹⁹ Yesu'a, a'nemo ne'aliya afina'mo ne'ya'mo o'ne'a mo nesifiye. Ha'ao a aligefe hu'niya vekamo apakae'e'mo magokepi lokaeno mai'nige'apae'mo apamogaga ai'a ne'ya'mo ne'nae. ²⁰ Henaga'amo mago vaya'mogi a'mo aligefe hu'niya vekamo avaleli'a visage'apae'mo ne'ya'mo o'ne'a mo sigae. ²¹ Atafa lavolavomo halo ne'aige'apae'mo saufa lavolavomo sese osu'naya lavolavoleti'mo lagau'a nofakaniye. Saufa lavolavoleti'mo lagau'a fakanisayana sese nehisagenoa'e'mo

atupa'amo aino vayu hisigeno atalagauno alino avala aisigeno mago'e huno alope ka'mo halo aigiye. ²² Ani kava hu'a vaya'mogimo saufa nofi alagafati ani'mo ali'a atafa afu agufa kepi'mo he nofiye. Hefisayana ani'mo'a atafa ke'mo ago aeno apalo atino ani'mo asagauno aisigeno ke'a'e'mo alagi hosugiye. Saufa ani'mo saufa afu agufa kepi'mo hefisageno'ae'mo afa'a hanegaiye, huno hapa pai'niye.

Sapati afinafe'mo hu'niya gemae.

(Mt 12:1-8; Lu 6:1-5)

²³ Mago Sapati afina'mo Yesu'e ge'amo ne'afiya vaya'e'mo viti hoyamo laisigana ya'mo hane'niya hoyo folagapi'mo u'nae. Yesu ge'amo ne'afiya vaya'mogimo viti alagamo lagi'a neme neme u'nae. ²⁴ Falasi mono vaya'mogi Yesufe'mo, Apako, hu'a, gekamo ne'afiya vaya'mogimo Sapati afina'mo ke'aepa getimo ago amagi'a ne'atalae, hu'a ha pai'nae. ²⁵ Yesu'a, Nevini'e avagi hu'a u'naya vaya'mogi'e'mo apaka te'nige'apae'mo hu'naya kavafe'mo ava gemo lekana paitapa o'afi'nafiye. ²⁶ Amaiyata'a mono huno ne'apateya vekamo mai'nigeno'ae'mo Nevini'a mono nopi'mo haino Goti'mo ofalinimo ami'naya peleti mayamo alino neteno avagi hu'a u'naya vaya'aina alino apami'niye. Muki vaya'mogimo no'naya ne'ya'mo hane'niya'monanafa mono hu'a ne'apataya vaya'amogige'mo nesaya ne'ya'mo hane'niyana ani ne'ya'mo ne'nayana hosu kava'mo osu'nae. ²⁷ Goti'a muki vaya'mogi Sapati afina'mo ha maesayafe'mo

hu o'male'nifa Sapati afina'mo'a muki vaya'mo hapa maesiyafe'mo hu male'niye. ²⁸ Ani kava'mo hu'niya'mofe'mo Vemo mafa'nemo'a Sapati afinate'e'mo ne'yagaiye, huno hapa pai'niye.

3

Aya'mo kalage ki'niya vekamo ava gema.

(Mt 12:9-14; Lu 6:6-11)

¹ Yesu'a halate Yu vaya'ai mono nopi'mo haino mai'nigeno aya'mo kalage ki'niya vekamo ani mono nopi'mo mai'niye. ² Mago vaya'amogimo agoti hu'a atesayafe'mo age'a mai'ne'apae'mo, Sapati afina'mo alino alagepa huno atesifigeta agegaune, hu'a hu'nae. ³ Yesu'a aya'mo kalage ki'niya vekae'mo, he tika male eno, huno ha paiteno'ae'mo ⁴ apakaefe'mo, Sapati afina'mo ke'aepa gemo akame hisunafe'mo na agufa kava'mo hugune. Sapati afina'mo alagepa kava'mo hisupi hosu kava'mo hugune. Vaya'mo hapaesupi hapa maegaune, huno apafi ge'nige'apae'mo ge osu'a afa'a mai'nae. ⁵ Yesu'a aulu hapaeno apakelinuneno huteno aipamo leno apate'niye. Lokiya apaipa vaya'mo mai'naya'mofe'mo aipamo'mo kana hu'niye. Agaemo, kaya'mo aeka hayo huvo, huno hu'nigeno aya'mo aeno hayo nehigeno'ae'mo aeno api ai'nigeno afa'a hane'niya ayakana huno hane'niye. ⁶ Falasi mono vaya'mogi ani kava'mo agete'apae'mo mono nopati'mo emi e'a malage hu'a Heloti'a akame hu'naya vaya'e'mo ali'a anupa hu'a mai'ne'a Yesu'a haesayafe'mo ge huge afige hu'a mai'nae.

Muki vaya'mo ani kotute'mo ali'a anupa hu'a mai'naya gema.

(Lu 6:17-19)

⁷⁻⁸ Yesu'e ge'amo ne'afiya vaya'e'mo apatale'a Galeliya kotega ani kotutegamo ne'vage'apae'mo Galeliya kotegati'mo asole vaya'mo apakame hu'a u'nae. Asole vaya'mogimo hu'niya kavafe'mo ava gemo afite'apae'mo Yutiya kotegati ege Yulusalemu taonifati'mo ege Itomiya haopaleti'mo ege Yoneni ani faliga kotegati'mo ege Taiya taoni haopalegati'mo ege Saitoni taoni haopalegati'mo ege hu'a Yesutegamo e'nae. ⁹⁻¹⁰ Hogoteno asole vaya'mo ago alino alagepa huno apate'niya'mofe'mo kaita hapau'niya vaya'mo e'a agufale'mo ame alisayafe'mo e'a fai'a kili paete'a male'a apali'nae. Male'a apali'naya'mofe'mo ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo, male'a o'napalisayafe'mo mago aise sipimo alitapa alo hutapa nateyo, huno hapa pai'niye. ¹¹ Hosu apaune vaya'mogimo agete'apae'mo asagau'a aite'a alopa gefati'mo ge hu'apae'mo, Goti mafa'ne'amo mai'nane, hu'a ha pai'nae. ¹² Yesu'a hosu apaune vaya'aife'mo lokiya gemo huno hapa pai'niye. Ina la'namo mai'nofi hutapa hapa opaiyo.

Yesu'a apa vaya'amo lekana paino apate'niya gema.

(Mt 10:1-4; Lu 6:12-16)

¹³ Yesu'a aise avele'mo haino mai'nen'ae'mo hau'niya vaya'aife'mo ge hu'nige'a agaetegamo e'nae. ¹⁴⁻¹⁵ Agaemo tuolofu'a vaya'mo agae'e'mo magokepi lokae'a maige alino apatesige'a

u'a Goti ge'amo ae'a hakalo hu'a hapa paige kaita hapau'nisiya vaya'aina ali'a hapage'a apatege himamu'aleti'mo hosu apaune vaya'aina ali'a hapa fai'a apatalege hisayafe'mo lekana paino apate'niye. ¹⁶ Lekana paino apate'niya vaya'ai apaki'apimo hane'niye. Yesu'a Saimonife'mo Pita'ae huno agi ate'niya vekagi ¹⁷ Sepeti mafa'nela'mo Yemisi'e agana'amo'mo Yoni'efe'mo Yesu'a Mo'anasisi vekalane huno anaki anate'niya anakimo aepa'amo hakalu nehiya agufa kava'mo huno lokiya vekalanagi ¹⁸⁻¹⁹ E'nalu'agi Filipi'agi Matolomiyu'agi Matiyu'agi Tomasi'agi Afiyasi mafa'nemo Yemisi'agi Ta'niyasi'agi Saimoni Seloti'agi Yutasi Isakaliyoti'a Yesu kutulu ya'mo ali'niya vekagi hu'a mai'nae.

Satani'mo Yesu aipafi'mo mai'niye hu'a hu'naya gema.

(Mt 12:24-32; Lu 11:14-23; 12:10)

²⁰ Yesu'a halate no'alega uno mai'nige'apae'mo asole vaya'mo e'a ali'a anupa hu'a mai'nageno'ae'mo Yesu'e ge'amo ne'afiya vaya'e'mo ne'ya'mo nesaya kana'apimo ohane'niye. ²¹ Yesu vaya'amogimo ani kavafe'mo ava gemo afite'apae'mo, negi kava'mo nehiye, hu'a hute'a avalesayafe'mo u'nae. ²² Ke'aepa gemo ali'a apaya ne'malaya vaya'mo Yulusalemu taonifati'mo e'apae'mo, Mielisemuli'a aipafi'mo mai'niye. Hosu apaune vaya'aite'mo yagaino ne'apateya vekamo himamu'aleti'mo hosu apaune vaya'mo vaya'ai apaipafati'mo alino hapafaino ne'apatale, hu'a hu'nae. ²³ Yesu'a,

eyo, huno ge hu'nige'a e'nageno'ae'mo aeno kalafefa gemo huno hapa paino'ae'mo, haiya kava huno Satani'a agai'amo afa'a alino ha faino atalegaiye. ²⁴ Magoke vayapati'mo ali'a fako hute'a apakai'apimo hapae'a hano hu'a apatalegae. ²⁵ Ani kava'mo hu'a magoke afamo anaga'mogimo ali'a fako hu'a kaveta hisayana magokepi alagepa hu'a lokae'a o'maigae. ²⁶ Ani kava huno Satani'a yagaino ne'apateya vaya'alegamo kame huno apatesiyana muki vaya'aite'mo yagaino ne'apateya himamu'amo hano hugiye. ²⁷ No aepa vekamo lokiya vekamo mai'nisiyana mago vekamo'a eno atafauno nofi kino o'ate'nisiyana no'afati'mo muki kagemi ya'amo afa'a haino o'aligiye. Hogoteno no aepa vekamo atafauno nofi kino ate'nisiya'mo'mo afa'a haino no'afati'mo muki ya'amo aligiye. ²⁸ Lama gemo lapa nepauve, huno, Goti'a muki hosu kava'apigi agaefe'mo hu'a faipa hu'a ne'ataya ge'apimogi huno afa'a alino atalegaiye. ²⁹ Alino atalegaiya'monanafa aote Auneme'ae'mo hu'a faipa hu'a ne'atesaya vaya'ai hosu kava'apimo alagi alino o'atalesigeno hu'a faipa hu'a ne'ataya gemo anona'apimo afa'a hanege hanege huno hanegaiye, huno hapa pai'niye. ³⁰ Apakaemo Yesufe'mo hosu aune vekamo aipafi'mo mai'niye, hu'a hu'naya'mofe'mo ani gemo hapa pai'niye.

Yesu ita'amo'e agana'amogi'efe'mo apava gema.

(Mt 12:46-50; Lu 8:19-21)

31 Ani afina'mo Yesu ita'amo'e agana'amogi'e'mo e'a kumategamo he ti'a mai'ne'apae'mo mago vekamo ali'a ate'nageno nopi'mo hai'niye. 32 Asole vaya'mogimo fai'a ku ai'a ate'a mai'ne'apae'mo, itakamo'e kaganakamogi'e'mo kagaemo kagesayafe'mo e'a kumatega mai'nae, hu'a ha pai'nageno'ae'mo, 33-34 ita'nimo'e nagana'nimogi'e'mo haiyate e'a mai'nae, huno huteno aulu hapaelinuneno huno ne'apakeno'ae'mo, ita'nimogi'e nagana'nimogi'e'mo manifi'mo mai'nae. 35 Goti'a hau'niya kava'age'mo nehaya vaya'mo nagana'nimogi maige nasa'nimogi maige ita'nimogimo maige hu'a mai'nae, huno hapa pai'niye.

4

*Avina ya'mo hakale'niya vekamo ava gemae.
(Mt 13:1-9; Lu 8:4-8)*

1 Halate Yesu'a Galeliya kotega ani kotu agi'nale'mo aepa faino alino apaya male'niye. Asole vaya'mo agaetegamo e'a ali'a anupa hu'a mai'nageno'ae'mo sipifi'mo haino fai mai'niye. Sipimo anipi'mo hane'nige'a ani agi'nale'mo mai'nae. 2 Agaemo mago'e huno aeno kalafefa gemo huno alino apaya maleno'ae'mo, 3 Afiyo, huno, mago vekamo'a avina ya'mo hakalesiyafe'mo hoy'a'alegamo u'niye. 4 Avina ya'mo yaga auno ataleme ataleme u'nigeno'ae'mo mago avina ya'mo kate'mo asagauno ai'nige'a nama anaga'mogi e'a ne'nae. 5 Mago avina ya'mo yafa agotofule'mo aise

mopamo hane'niya yate'mo asagauno ai'niye. Aise mopamo hane'niya'mofe'mo malage huno hage'nigeno'ae'mo ⁶ yegemo'mo haineno ne'agegeno'ae'mo leno asaga li'niye. Hafu'yamo o'ae'niya'mofe'mo ago falu te'niye. ⁷ Mago avina ya'mo aufe nofi'mo hane'niya mopafi'mo asagauno ai'nigeno aufe nofi'mo'a hageno hai'nenno kino ati kae'nigeno alagamo o'ae'niye. ⁸ Mago avina ya'mo alagepa mopafi'mo asagauno aitenno hageno haineno alagamo ae'niye. Teti'a alagamo aege sigisiti'amo aege vani hataleti'amo aege huno ae'niye. ⁹ Gemo afisaya lapakesamo hane'nisiyana mani gemo afiyo, huno hapa pai'niye.

¹⁰ Yesu'a agai'age'mo mai'nige'apae'mo ge'amo afi'naya vaya'e tuolofu'a vaya'mo ge'amo ne'afiya vaya'mogi'e'mo e'a, mani aeka kalafefa gemo hu'nana gemo aepa'amo laha paiyo, hu'a afi ge'nageno'ae'mo ¹¹ Goti'a yagaino ne'apateya kavafe'mo ava gemo fala ki'niya gemo aepa'amo afisayafe'mo ago alino lapami'niya'monanafa malaga vaya'aife'mo ani agufa ae'na kalafefa ge'age'mo hu'na hapa nepauve.

¹² Agege agege hu'a maigayana age'a aeto osuge afige afige hu'a maigayana afi'a aeto osuge hu'a maisayafe'mo ani agufa ae'na kalafefa gemo hapa nepauve. Afi'a aeto hute'a ai'a atagine'a Gotitegamo esageno hosu kava'apimo afa'a alino o'atalesiyafe'mo ani agufa ae'na kalafefa gemo hapa nepauve, huno hapa pai'niye.

13 Hapa paiteno'ae'mo, ani ae'na kalafefa gemo aepa'amo o'afi'nafiye. Ani ae'na kalafefa gemo aepa'amo o'afi'nisayana haiya kava hutapa muki ae'na kalafefa gemo aepa'amo afigae. 14 Avina ya'mo nehakaleya vekamo'a Goti ge'amo nehakale. 15 Mago avina ya'mo kate'mo asagauno ai'niya avina yakana hu'a vaya'mogi Goti ge'amo ne'afigeno'ae'mo Satani'a eno apaipafi'mo hakale'niya gemo alinino ne'viye. 16 Mago avina ya'mo yafa agotofule'mo asagauno ai'niya avina yakana hu'a vaya'mogi Goti ge'amo afite'apae'mo malage hu'a apamogaga ne'aiye. 17 Apamogaga ne'aiya'monanafa hapafu'ya'apimo o'ae'niya'mofe'mo aise afina'mo mai'nageno'ae'mo apakaetegamo hanageke ya'mo afole aige Goti ge'amo no'afiya vaya'mogi apaini hu'a apatege nehage'apae'mo malage hu'a ago asagau'a ne'aiye. 18-19 Mago avina ya'mo aufe nofi hane'niya mopafi'mo asagauno ai'niya avina yakana hu'a mago vaya'mogi Goti ge'amo afite'apae'mo ma mopafi kavafe'mo hapausoli huge monimo'a humi apate'nige'a lusi kava huno hapauge mago'e ya'mo alisayafe'mo hapa'ye huge hu'a ne'maigeno'ae'mo ani kava'mo'a Goti ge'amo ago aeno ati nekaegenno'ae'mo alagamo no'ae. 20 Mago avina ya'mo alagepa mopafi'mo asagauno ai'niya avina yakana hu'a mago vaya'mogi Goti ge'amo afite'apae'mo ali'a apaipafi'mo ne'malageno'ae'mo teti'a alagamo aege sigisiti'a alagamo aege vani hataleti'a alagamo aege hu'a ne'maiye, huno hapa pai'niye.

Lamu kanife'mo ava gemo hu'niya gema.
(Lu 8:16-18)

²¹ Hapa paiteno'ae'mo, lamufi'mo kani ae'a kaete'apae'mo paketi afe'alumelaga malege hipagapi'mo malege hu'a ne'malafiye. Ha'ao hi'yalamuteke'mo ne'malae. ²² Muki ya'amo fala kino hane'niyanageno henaga'amo afole aigiye. Muki ya'amo aeno ati kae male'niyanageno henaga'amo ha le yategamo afole aigiye. ²³ Gemo ne'afisaya lapakesamo hane'nisiyana mani gemo afiyo. ²⁴ Gemo ne'afitapae'mo alagepa hutapa lapakesamo afiyo. Afitetapae'mo lapaipa lapakesamo ne'amisageno'ae'mo Goti'a ani kava huno lapamigiye. Alagepa hutapa ne'afisayana mago'e huno alino lapamigiye. ²⁵ Ali'naya vaya'aina mago'e huno alino apamigiye. O'ali'nisaya vaya'ai apayapati'mo aise'amo ali'nisaya ya'mo hapafaleno atalegaiye, huno hapa pai'niye.

²⁶ Hapa paiteno'ae'mo, Goti'a yagaino ne'apateya kava huno mago vekamo'a avina ya'mo hoyafi'mo nehakale. ²⁷ Hani'ilagamo havaege felugamo umenitata huge ne-higeno'ae'mo avina ya'mo nehageya'monanafa no'age. ²⁸ Mopamoke'mo ani agufa ali'ya'mo ne'aligeno ne'ya'mo afole ne'aiye. Hogoteno yosa'age'mo hageteno'aeke'mo haita'amo maleteno ne'ya'amo afole ne'aiye. ²⁹ Ne'ya'amo nelegeno'ae'mo ani vekamo'a naipeleti'mo heno hatagauno ne'aliye, huno hapa pai'niye.

Masateti avina yafe'mo ava gemo hu'niya

gemaē

(Mt 13:31-32; Lu 13:18-19)

³⁰ Hapa paiteno'ae'mo, Goti'a yagaino ne'apateya kava'mo'a na agufa kavakana huno hane'niye. Ani kavafe'mo haiya agufa aune gemo hisune. ³¹ Ina kava'mo huno mago vekamo'a aise avina ya'mo agi'amo masateti avina ya'mo hakale'niye. Muki avina ya'amo alopa avina ya'mo hane'niya'mofe'mo ani aise avina ya'mo ago aeno aga se'niye. ³² Aise avina ya'mo hane'niya'monanafa hakale male'nigeno'ae'mo hagenuno haino alopa heteno'ae'mo muki ne'ya'amo ago aeno aga seno akopamo ae'nige'apae'mo nama anaga'mogimo akopa'amo ulunapi'mo apano'mo nekiye, huno hapa pai'niye. ³³ Yesu'a mago'e huno ani agufa aeno kalafefa gefati'mo afa'a afisayafe'mo aeno hakalo huno hapa pai'niye. ³⁴ Aeno kalafefa ge'age'mo huno hapa pai'niya'monanafa agai'ageke'mo mai'nenno'ae'mo ge'amo ne'afiya vaya'aifeke'mo ani gemo aepa'amo hapa pai'niye.

Yesu'a yasi'e ani'e'mo afa'a hane'ao, huno hu'niya gemaē

(Mt 8:23-27; Lu 8:22-25)

³⁵ Ani afina'mo une'amo Yesu'a ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo, mugagayaga faligamo vigetao, huno hapa pai'niye. ³⁶ Hapa pai'nige'a muki vaya'amo apatale'a Yesu'a mai'niya sipifi'mo hai'a maite'a avaleli'a u'nae. Ne'vageno'ae'mo mago alu sipi'e'mo u'nige'a lokaeli'a u'nae. ³⁷ Ne'vageno'ae'mo

lusi kava huno yasimo aliteno ani'mo aino holakau holakau huno haineno sipifi'mo aeno havaite'nigeno aeno lapanegefe'mo hu'niye. ³⁸ Yesu'a sipimo akamelegamo afita aino havaeno mai'niye. Ge'amo ne'afiya vaya'mogi haune'a ate'ne'apae'mo, tisao, hu'a, lagaemo aise afina'mo ani'mo nesuna agufa kava'mo nehunanagi lagaefe'mo kagesamo no'afipiye, hu'a ha pai'nae. ³⁹ He tino yasie'mo ge hauteno anife'mo, afa'a maiyo, huno hu'nigeno yasimo hano hu'nigeno ani'mo afa'a hane'niye. ⁴⁰ Yesu'a ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo, na kava higetapa lusi kava hutapa koli nehae. Na kava higetapae'mo nagaefe'mo lapakesa afitapa fatago nosae, huno hapa pai'nige'apae'mo ⁴¹ lusi kava hu'a koli nehu'a apakai'apimo ge huge afige hu'apae'mo, na agufa vekamo mai'niye. Yasimo'e ani'mo'e'mo ge'amo ne'afi'ae, hu'a hu'nae.

5

Hosu apaune vaya'mo mago vekamo aipafi'mo mai'naya vekamo ava gemae.

(Mt 8:28-34; Lu 8:26-39)

¹ Apakaemo ani kotu'mo lakae'a Gatalini vaya'mo ne'maiya aupilagamo u'a ava'yi hu'nae. ² Yesu'a sipifati'mo emine ne'egenoe'mo hosu apaune vaya'mo aipafi'mo mai'naya vekamo kanolufilagati'mo ne'ege'a fotu hu'nae. ³ Ani vekamo vaya'mo ki'a ne'apataya yafaka kanolufilaga ne'maige'apae'mo mago vaya'mogimo u'a atafaugefe hu'nayana afa'a

o'atafauge seli nofiteti'mo ki'a ategefe hu'nayana afa'a ki'a o'atege hu'naya vekae. ⁴ Mago vaya'mogimo muki afina'ae afina'ae'mo aiyalate'mo hanikapu ai'a atege ayatalate'mo seli nofiteti'mo ki'a atege hu'naya'monanafa seli nofi'mo alino kapalu aege hanikapumo aino lo aege huno mai'nige'apae'mo afa'a yagai'a o'ate'nae. ⁵ Muki afina'mo feluga'e hani'ilaga'e'mo kanolufilaga'e avelega'e'mo umenitata nehuno'ae'mo lusi kava huno kagegage nehuno'ae'mo agai'a agufamo yafateti'mo heno hatagauno mai'niye.

⁶⁻⁷ Agaemo afagitegati'mo Yesu'mo ageteno'ae'mo nagu nagu huno eno aiyafi'mo ale'ya fai'nenno'ae'mo alope gefati'mo mono huno'ae'mo, Yesuo, huno, Hogote vekamo anaga vekamo Goti mafa'ne'amogae, huno, nagaetegamo na agufa kava'mo huka nategefe'mo ne'ane. Goti agi'aleti'mo kago'ya ataletaka hukae'mo, kagafu kisiya ya'mo ali'na okamiguve, huka naha paiyo, huno ha pai'niye. ⁸ Hogoteno Yesu'a huno'ae'mo, hosu aune neo, huno, aipafati'mo emikeno, huno hu'niya'mofe'mo ani gemo hu'niye. ⁹ Yesu'a, kagikamo ina lagae, huno afi ge'nigeno'ae'mo lagaemo asole vaya'mo mai'nona'mofe'mo nagi'nimo asole vaya'nae, huno ha paiteno'ae'mo, ¹⁰ kahao ke hovanagi afagitega alika laha faika olatalo, huno huge huge huno mai'niye. ¹¹ Inagi asole afu anaga'mo avele'mo ne'a mai'nae. ¹² Hosu apaune vaya'mogi, alika laha faitalegeta afu anaga'ai

apaipafi'mo haita maino, hu'a afi ge'nae. ¹³ Yesu'a, kanalenagi afa'a viyo, huno hu'nige'a hosu apaune vaya'mo aipafati'mo emi e'a tu tausenila agufa afu anaga'ai apaipafi'mo fale'a hai'nage'apae'mo aulafifati'mo nagu nagu hu'a u'a lami'a ani kotupi'mo asagau'a aite'a ani'mo nete'a fali'nae.

¹⁴ Ani afule'mo ne'yagaiya vaya'mo apaune he'u'a taonifi'mo mai'naya vaya'aife'mo hapa paige alu haopalega u'a hapa paige hu'a hapa pai'nage'a afite'apae'mo agesayafe'mo e'nae. ¹⁵ Apakaemo Yesutegamo e'a agayana hosu apaune vaya'mo aipafati'mo alino hapafaitale'niya vekamo'mo kukenamo alino vaiteno mopafi'mo fai mai'nigeno agesamo aino halo ai'nigeno mai'nige'a e'a agete'apae'mo koli hu'nae. ¹⁶ Ani kava'mo age'naya vaya'mogimo hosu apaune vaya'mo aipafi'mo mai'naya vekae'mo ava gemo huge afu anaga'aife'mo apava gemo huge hu'a hapa pai'nae. ¹⁷ Hapa pai'nage'a afite'apae'mo Yesufe'mo, kahao ke honanagi mani koteti'mo ataleka uvo, hu'a ha pai'nae. ¹⁸ Yesu'a sipifi'mo hai'nigeno'ae'mo hosu apaune vaya'mo aipafati'mo alino hapafaino apatale'niya vekamo'mo, kahao ke hove, huno, kagae'e'mo ugesugi navalelika ugapiye, huno afi ge'nigeno'ae'mo ¹⁹ Yesu'a, ha'ao, huno, vayakalegagemo uka Ala kava ne'mo'a lusi kava huno hau huno kateteno kaha mae'niya kavafe'mo ava gemo huka hapa paiyo, huno ha pai'niye. ²⁰ Ha pai'nigeno uno naya lole'a taonimo agi'amo Nekapolisi kotegamo umenitata huno Yesu'a lusi kava huno ha

mae'niya kavafe'mo ava gemo aeno hakalo huno hapa paimale hapa paimale hulino u'nige'a ani gemo afite'apae'mo hapau ai'nae.

Yailasi a'mafa'ne'e mago kaita hau'niya a kano'efe'mo anava gemo hu'niya gemae

(Mt 9:18-26; Lu 8:40-56)

²¹ Yesu'a halate mugagayaga faligamo lakaenuno ani agi'nale'mo mai'nige'apae'mo asole vaya'mo e'a ali'a anupa hu'a mai'nae.

²²⁻²³ Mai'nageno Yailasi'a Yu vaya'ai monote'mo ne'yagaiya vekamo'a eno Yesu'mo ageteno'ae'mo aiyafi'mo ago'ya faino mai'nenoe'ae'mo, kahao ke hove, huno, a'mafa'ne'nimo aise afina'mo ago faligefe hu'nige'nae'mo huanagi halate alagepa huno maisiyafe'mo eka agufale'mo kaya'mo maleka ato, huno lokiya ge huno afi ge'nigeno'ae'mo

²⁴ Yesu'a agae'e'mo u'niye. Ne'vige'apae'mo fai'a ku aili ku aili hu'a male'a apalini'a u'nae.

²⁵ Mago a kanomo tuolofu'a kafugamo aigu'ya'mo hauge hauge huno mai'niya a kanomo mai'niye. ²⁶ Agaemo alu lota vaya alu lota vaya'aitegamo uge uge hu'niyana ha o'mae'nageno lusi agafu ki'nigeno muki moni'amo atale'niyana ha okeno mago'e huno hauge hauge huno mai'niye.

²⁷⁻²⁸ Agaemo Yesufe'mo ava gemo afitenoe'ae'mo asole vaya'e'mo eno magokepi lokaolino ne'eno'ae'mo, kukena'ale'mo ame alisuvana aigu'ya'nimo alagi nahagegaiye, huno agesamo afitenoe'akamelegati'mo eno kukena'ale'mo ame ali'niye. ²⁹ Ame ne'aligenoe'ae'mo aigu'ya'amo

malage huno hage'nigeno agufafilagamo alino amalagino age'niye. ³⁰ Ame ne'aligeno'ae'mo Yesu'a ageyana agufafati'mo himamu'amo ago u'nigeno age'niye. Ageteno'ae'mo muki vaya'e'mo magokepi ne'eno'ae'mo aino afe leno, ina la'mo kukena'nile'mo ame ali'niye, huno apafi ge'niye. ³¹ Apafi ge'nige'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'mogi hu'apae'mo, asole vaya'mogimo male'a kapalini'a ne'vagi na kava higekae'mo ina la'mo kukena'nile'mo ame ali'niye, huka nehane, hu'a afi ge'nae.

³² Yesu'a ame ali'niya vekamo agesiyafe'mo aulaga halino apakelinuneno hu'niye. ³³ Aulaga halino ne'apakegeno'ae'mo ani a kanomo'a agufafilagamo afole ai'niya kava'mo ageteno'ae'mo eno aiyafi'mo ago'ya fai'neni koli huteno atete nehaigeno'ae'mo Yesufe'mo muki kava'ae'mo lama ge huno ava gemo huno ha pai'niye. ³⁴ Ani gemo ha pai'nigeno'ae'mo, a'mafa'neo, huno, kagesa afika fatago hu'nana kavakamo'a alino alagepa huno kate'niyanagi uka alagepa huka maigeno'ao kaipamo'mo falu hino, huno ha pai'niye. ³⁵ Ha nepaige'apae'mo mago vaya'mo Yailasi'a Yu vaya'ai monote'mo ne'yagaiya vekamo notegati'mo e'apae'mo, a'mafa'nekamo ago fali'nigi na kava higeka tisa vekamo alaga haesiya ya'mo alika ne'amine, hu'a ha pai'nae. ³⁶ Yesu'a ani gemo afiteno'ae'mo monote ne'yagaiya vekae'mo ha paino'ae'mo, koli osuka nagaefeke'mo kagesa afika fatago huvo, huno ha paiteno ³⁷ muki vaya'aife'mo, o'metapa afa'a maiyo, huno hapa paiteno

Pita'agi Yemisi'agi Yemisi agana'amo Yoni'agi huno apavalelino u'niye. ³⁸ Monote ne'yagaiya vekamo note'mo u'a ava'yi hute'apae'mo Yesu'a apakeyana ani vaya'mogi apano aete'a faiyosago fai'a avi'ya nehageno apake'niye. ³⁹ Agaemo nopi'mo nehaino'ae'mo, na kava higetapae'mo lapano aetetapa avi'ya nehae. Ani a'mafa'nemo ofali'nifa afa'a au kaleno mai'niye, huno hapa pai'niye. ⁴⁰ Hapa pai'nige'apae'mo lusi kava hu'a kigi hu'a ate'nageno'ae'mo muki vaya'amo ago alino hapa faitalege'a kumataga lami'nae. Agaemo ani a'mafa'nemo ita'afo'ala'moganimogi agaemo avagi hu'a e'naya vayanagi huno apavalelino ani a'mafa'nemo male'naya nopi'mo hai'nae. ⁴¹ Ayate'mo ne'alino'ae'mo, talita kumi, huno hu'niye. Ani gemo aepa'amo hane'niyana aise a'mafa'neo, hu'na, he tiyo, hu'na kaha nepauve, huno hu'niye. ⁴² Huno nehigeno'ae'mo malage huno he tino umenitata hu'niye. Ani a'mafa'nemo tuolofu'a kafugamo mai'niya a'mafa'nemae. Umenitata hu'nige'a agete'apae'mo lusi kava hu'a hapau ai'nae. ⁴³ Yesu'a lokiya gemo huno hapa paiteno'ae'mo, mago vaya'aife'mo utapa hapa opaiyo, huno ha paiteno, mago ne'ya'mo alitapa amiyo, huno hapa pai'niye.

6

*Nasalasa taonifi'mo mai'naya vaya'mogi
Yesufe'mo apakame'yamo ami'naya gemae
(Mt 13:53-58; Lu 4:16-30)*

¹ Yesu'a ani kotegamo ataleno ko'alegamo u'nige'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'mo akame hu'a u'nae. ² Agaemo Sapati afina'mo Yu vaya'ai mono nopi'mo haino mono gemo aepa faino alino apaya male'niye. Asole vaya'mogi ani gemo afi'a hapau aite'apae'mo, mani vekamo'a ani gemo haiya'aleti'mo ali'niye. Alagepa agesa afi ya'mo haiya agufa agesa afi ya'mo ali'niya'mofe'mo no'agona agufa lokiya aune kava'mo nehiye. ³ Lagaemo age'nonana afa'a no nekiya vekamo mai'niye. Maliya mafa'nemo mai'nigeta ageteta agana'amogimo Yemisi'agi Yosesi'agi Yutasi'agi Saimoni'agi huta apaketeta asa'amogi'e'mo magokepi lokaeta mai'none, hu'a hute'a hosu apaipamo kali'a atete'a apakame'yamo ami'nae.

⁴ Yesu'a, Gotitegati gemo alinineno aeno hakalo huno hapa nepaiya vekamo'a muki haopalegamo agi hane'niya'monanafa afamo anaga'afi'e ko'alega vaya'aitega'e'mo agi ohane'niye, huno hapa pai'niye. ⁵ Agaemo ko'alegamo no'agaya agufa lokiya aune kava'mo afa'a osu'niye. Afa'a osu'niya'monanafa magoke magoke vaya'mo kaita hapau'niya vaya'aite'mo aya'mo male'nenno alino hapageno apate'niye. ⁶ Agaefe'mo apakesa afi'a fatago osu'naya'mofe'mo agesa ala'amo afi'niye. Apatalenuno Goti ge'amo hapa paimale hapa paimale hulino uneno hu'niye.

Yesu'a tuolofu'a vaya'mo alino apatege'a u'naya gema

(Mt 10:5-15; Lu 9:1-6)

⁷ Yesu'a tuolofu'a vaya'aife'mo, eyo, huno hu'nige'a agaetegamo e'nageno lole vekala'mo

alino lokaeno anatete anatete huteno alino apatesige'a u'a hosu apaune vaya'mo ali'a hapafai'a apatalesayafe'mo himamu'amo alino apami'niye. ⁸⁻⁹ Apamiteno hapa paino'ae'mo, muki asole yatapimo alinitapa o'viyo. Kunagi peleti mayagi kutapifi monigi hutapa alinitapa o'viyo. Hayopa kayotapimo alitetapa su'mo vaitetapa magoke siotimo vaitetapa viyo. ¹⁰ Uta pa taonifi'mo ava'yi hutetapa magoke nopi'mo haitapa mai'netapa henaga'amo ataletapa viyo. ¹¹ Ne'visage'apae'mo mago taonifi'mo mai'nisaya vaya'mogimo ali'a falu fala hu'a olapate'a getapimo o'afisayana Goti'a kavatie'mo ohau'niye, hu'a agesayafe'mo apataletapa ugefe'mo nehutapae'mo lapaiyalegati'mo mumusopamo alitapa fopo hutaletapa viyo. Lama ge lapa nepauve, Goti'a agoti huno apatesiya afina'mo Sotomi taonifi'e Gomola taonifi'e'mo mai'naya vaya'mogi mago hosu ya'mo aligaya'monanafa ani taonifi'mo mai'nisaya vaya'mogi mago'e hu'a lusi hosu ya'mo aligae, huno hapa pai'niye. ¹² U'apae'mo, lapaipamo alitapa afe leyo, hu'a Goti ge'amo hapa pai'nae. ¹³ Apakaemo vaya'ai apaipafati'mo asole hosu apaune vaya'mo ali'a hapa fai'a apatalege kaita hapau'niya vaya'aite'mo uvelimo fale'a apate'ne'a ali'a hapage'a apatege hu'nae.

Ani'mo faleno ne'apateya Yoni'mo ago fali'niya gema

(Mt 14:1-12; Lu 3:19-20; 9:7-9)

14 Muki haopalegamo mai'naya vaya'mogimo Yesu agi'amo afi'nageno'ae'mo gamani vekamo yagaino ne'apateya vekamo Heloti'e'mo afi'niye. Afiteno'ae'mo, Yoni'a ani faleno ne'apateya vekamo kanolufati'mo ago he ti'niya'mofe'mo aipafati'mo himamu'aleti'mo no'agaya lokiya kava'mo nehiye, huno hu'niye. 15 Mago vaya'amogi hu'apae'mo, Ilaiya'a mai'niye, hu'a hu'nage'a mago vaya'amogi hu'apae'mo, Gotitegati gemo alinineno aeno hakalo huno hapa nepaiya vekamo akeya'vilaga vaya'mo Gotitegati gemo alini e'a ae'a hakalo hu'a hapa pai'naya vayakana huno mai'niye, hu'a hu'nae. 16 Ani gemo hu'naya'monanafa Heloti'a huno'ae'mo, Yoni'a lugo'amo ago he'na hatagau'na atale'nova vekamo kanolufati'mo ago he ti'niye, huno hu'niye.

17-18 Hogoteno Heloti'a ati vaya'mo alino apate'nige'a u'a Yoni'a atafau'a kalavusi hu'a ate'nae. Heloti'a agana'amo'mo Filipi a'mo agi'amo Helotiyasitefe'mo kalavusi huno ate'niye. Heloti'a Helotiyasi'mo ali'nigeno Yoni'a, kaganakamo a'mo ali'nana kava'mo Goti ke'aepa gemo ago amagika atale'nane, huno ha pai'nigeno'ae'mo 19 Helotiyasi'a Yonife'mo hosu aipamo kali'nigeno amagigefe'mo hu'niya'monanafa afa'a o'amagi'niye. 20 Heloti'a, Yoni'a aote vekamo fatago kava'age'mo nehiya nene, huno agesamo afiteno Yonife'mo koli huteno yagaino ate'niya'mofe'mo Helotiyasi'a afa'a o'amagi'niye. Heloti'a Yoni ge'amo afiteno

asole kavatefe'mo akame huteno mago'e huno ge'amo afisiyafe'mo hau'niye. ²¹ Heloti'a ita'amo'mo alino ate'niya afina'mo halate afole ai'nigeno yagita hu'nige'apae'mo yagai'a ne'apataya gamani vayanagi ati vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vayanagi Galeliya kotega ala apaki vayanagi hu'a e'a ani ne'ya'mo ne'nae. Ani afina'mo Helotiyasi'a Yoni'mo amagisiya ka'mo ago age'niye. ²² Helotiyasi'a a'mafa'ne'amo'mo yagita hu'naya nopi'mo haineno oae'nige'apae'mo Heloti'e magokepi lokae'a mai'naya vaya'mogi'e'mo agete'apae'mo amuse hu'a atete'a yagaino ne'apateya kini vekamo'a, na agufa yafe'mo kahau'nisifigi naha paiyo afa'a kamiguve. ²³ Yagaika ne'apatana yapati'mo folagapati'mo alika fako huka magokayaga'amo namiyo, huka hisana'mo'mo afa'a ali'na fako hu'na kamiguve, huno ago'yamo ataleno ha pai'niye. ²⁴ Ani a'mafa'nemo'mo uno ita'amofe'mo, na agufa ya'mo namiyo, hu'na hisuve, huno afi ge'nigeno'ae'mo, Yoni'a ani'mo faleno ne'apateya vekamo lugo'amo heka hatagauka agenopa'amo alinikeka namiyo, huka ha paiyo, huno ha pai'niye. ²⁵ Malage huno uno kini vekae'mo, kagaemo Yoni'a ani'mo faleno ne'apateya vekamo lugo'amo heka hatagauka agenopa'amo alika yuvapafi'mo maleteka alinikeka namiyo, huno ha pai'nigeno'ae'mo ²⁶ kini vekamo'a lusi kava huno aipamo'mo kana hu'niye. Hu'niya'monanafa hogoteno ago'yamo ataleteno ge hu'nige'a magokepi'mo lokae'a mai'naya vaya'mogimo ago age'naya'mofe'mo

ha'ao huno hisiyafe'mo ohau'niye. ²⁷⁻²⁸ Kini vekamo'a malage huno ati vekae'mo, uka Yoni lugo'amo heka hatagauka agenopa'amo yuvapafi'mo alika maleka alinika eno, huno ha paiteno alino ate'nigeno kalavusi nopati'mo haino Yoni lugo'amo heno hatagauno agenopa'amo yuvapafi'mo alino maleno alinineno ani a'mafa'nemo ami'nigeno alininuno ita'amo'mo ami'niye. ²⁹ Yoni ge'amo ne'afiya vaya'mogi ani gemo afite'apae'mo e'a agufa'amo alini'u'a ki'a ate'nae.

Apa vaya'mo atagi ne'e'a mai'nageno Yesu'a faefu tauseni'a vaya'mo ne'ya'mo apami'niya gema

(Mt 14:13-21; Lu 9:10-17; Yo 6:1-13)

³⁰ Ki'a atetage'apae'mo apa vaya'mo alino apate'nige'a u'nayategati'mo ai'a atagi ne'a Yesutegamo e'a ali'a anupa hu'a mai'ne'apae'mo ma kava'mo hu'none ma gemo alita apaya male'none, hu'a ha pai'nae.

³¹ Ha pai'nageno'ae'mo, lagai'atige'mo ka'me kotegamo mago afina'mo uta maita falu hugune, huno hapa pai'niye. Asole vayako'mo u'e'a hu'nage'apae'mo ne'ya'mo nesaya kana'apimo alagi ohane'niya'mofe'mae.

³² Huno hapa pai'nige'a sipifi'mo hai'a maite'a apakai'apige'mo ka'me kotegamo u'naya'monanafa ³³ asole vaya'mogi ago apakete'apae'mo, apakaemae, hu'a hute'a asole taonifati'mo nagu nagu hu'a u'nae. U'a ae'a apaka se'a u'a hogote'a ava'yi hu'nageno

³⁴ Yesu'a sipifati'mo emineno apakeyana asole

vaya'mo e'a mai'nageno apaketen'o'ae'mo, sipisipile ne'yagaiya vekamo o'mai'nige'a afa sipisipigana hu'a mai'nae, huteno hau huno apateteno aepa faino alino apaya male'niye. ³⁵⁻³⁶ Yegemo lamino falegefe hu'nige'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'mogi e'a ha pai'apae'mo, ka'me kotegamo eta mai'nona'mofe'mo ne'ya'apimo ohane'nigeno yegemo lamino falegefe hu'nigi alika apatege'apao u'e'a hu'a hoyalegati'e taonifilagati'e'mo ne'ya'apimo miya faiyo, hu'a ha pai'nae. ³⁷ Ha pai'nageno'ae'mo, lapakaemo ne'ya'mo apamiyo, huno hapa pai'nige'apae'mo, lagaemo ne'ya'mo apamisuna ya'mo ohane'niyanageta tu hataleti kinaleti'mo uta peleti mayamo miya failiteta apamisunafe'mo kahau'nifiye, hu'a afi ge'nae. ³⁸ Afi ge'nageno'ae'mo, Lapakaemo na magi peleti mayamo ali'nae. Uta pa ageyo, huno hu'nige'a u'a agete'apae'mo faefu'a peleti maya'e lole noyamela'e'mo hane'niye, hu'a ha pai'nae.

³⁹ Agaemo, lapaote lapaote hutapa kahaule'mo itopale maiyo, hutapa hapa paiyo, huno hapa pai'niye. ⁴⁰ Ani kava'mo hu'a fifiti'a vaya'mo maige vani hataleti'a vaya'mo maige hu'a kahaule'mo itopale'mo mai'nae. ⁴¹ Agaemo faefu'a peleti maya'e lole noyamela'e'mo ali'nenno alino maku huno koku'napi'mo ageteno hao ke heteno'ae'mo peleti mayamo alino akaya heno ge'amo ne'afiya vaya'aina apami'nige'a ali'a apami'nae. Ani kava'mo huno lole noyamela'e'mo alino akaya heno apami'niye.

⁴² Apami'nige'a ali'a apami'nage'a ne'a apamu hu'nae. ⁴³ Ge'amo ne'afiya vaya'mogi ne'a apamu hute'a atalaya atupa'amo ali'a tuolofu'a honafa yuvapafi'mo male'a havai te'nae. ⁴⁴ Faefu tauseni'a agufa vaya'mogimo ani ne'ya'mo ne'nae.

Yesu'a ani agotofule'mo e'niya gema'e
(Mt 14:22-23; Yo 6:16-21)

⁴⁵ Yesu'a malage huno ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo, sipifi'mo uta haitetapa ani faliga Metasaita taonifi'mo utapa hogo netege'nao, huno hapa paiteno asole vaya'mo alino apate'nige'a u'nae. ⁴⁶ Utageno Yesu'a nunumu'mo hisayafe'mo avefi'mo hai'niye. ⁴⁷ Hani hu'nige'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'mo sipifi'mo ani kotu folagapi'mo ne'vageno'ae'mo Yesu'a agai'age'mo mopafi'mo mai'niye. ⁴⁸ Mai'nenno'ae'mo apakeyana yasimo'mo alino ago'ya fai'nige'apae'mo latapa kayoteti'mo ani'mo avale'a ali'a apakamelaga ataleme ataleme u'nayana afa'a o'u'nae. Kotigefe'mo nehigeno'ae'mo apakaetegamo ani agotofule'mo eno aeno apaka seno visiyafe'mo ⁴⁹ ani agotofule'mo ne'lege'a agete'apae'mo, afene, hu'a apakesamo afite'a avovo hu'nae. ⁵⁰ Muki'amogimo agete'a lusi kava hu'a koli hu'naya'mofe'mae. Mai'nageno'ae'mo Yesu'a malage huno hapa paino'ae'mo, lokiya waitapa maiyo. Nagaeke'mo ne'ovanagi koli osiyo, huno hapa paiteno ⁵¹ sipifi'mo haineno apakae'e'mo magokepi mai'nigeno yasimo alino hano hu'nige'apae'mo lusi kava

hu'a hapau ai'nae. ⁵² Yesu'a aise peleti mayaleti'mo alino mago'e peleti mayamo alo huno apami'niya kavafe'mo alagepa hu'a apakesamo o'afi'naya'monanafa apakesamo ago akani'niya vayakana hu'a mai'naya'mofe'mo yasimo alino hano hu'nige'apae'mo hapau ai'nae.

Yesu'a Genesaleti kotegamo uno kaita hapau'niya vaya'mo alino hapageno apate'niya gema

(Mt 14:34-36)

⁵³ Ani'mo lakae'u'a Genesaleti kotegamo ava'yi hute'apae'mo sipimo nofi ae'a ate'nae. ⁵⁴ Sipifati'mo u'a lami'nage'a agete'apae'mo Yesu'mae, hu'a age'nae. ⁵⁵ Agete'a anile mai'naya vaya'mo nagu nagu hu'a u'e'a hu'a muki aupilagati'mo kaita hapau'niya vaya'aina hi'yopa kayo'apile'mo ali'a havae'a apatete'a Yesu'a ani aupilagamo mai'niye, hu'a hu'naya yategamo apavaleli'a e'nae. ⁵⁶ Yesu'a aise taonifinagi alopā taonifinagi muki aupilagagi huno umenitata huno mai'nige'apae'mo kaita hapau'niya vaya'aina apavaleli'e'a maketi kumate'mo apate'nage'a mai'ne'apae'mo kaita hapau'niya vaya'mogimo ge hu'apae'mo, kahao ke honanageta kukenakamo atupa'ale'mo ame aligesune, hu'a hute'a ame ali'nae. Muki ame ali'naya vaya'ai kaita'apimo alino hapageno apate'niye.

7

Yu vaya'mogi apakinago vaya'aife'mo hu'niya

gemae

(Mt 15:1-9)

¹ Falasi mono vaye'e ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vaye'e'mo Yulusalemu kotegati'mo Yesutegamo e'a ali'a anupa hu'a mai'nae. ² Mai'ne'apae'mo apakayana mago Yesu ge'amo ne'afiya vaye'mogi Yu mono gemo akame hu'a apaya'mo sese osu'ne'a ne'ya'mo afa'a ali'a ne'nage'a apakete'apae'mo, hosu kava'mo nehae, hu'a hu'nae. ³ Falasi mono vaye'e

muki Yu vaye'mogi'e'mo apakinago vaye'ai ge'apimo akame hisayafe'mo apaya'mo sese osu'nisayana ne'ya'mo afa'a ali'a o'negae.

⁴ Maketi kumategati'mo e'apae'mo apaya'mo sese osu'nisayana ne'ya'mo afa'a ali'a o'negae.

Apakaemo apakinago vaye'ai ke'aepa gemo asole gemo akame hute'a kapu'apigi samo'apigi yuvapa'apigi hipa'apigi hu'a sese nehae. ⁵ Falasi mono vaye'e ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vaye'mogi'e'mo Yesufe'mo ani kavafe'mo, Na kava hige'apae'mo gekamo ne'afiya vaye'mogi lagingo vaye'ai ke'aepa gemo akame hu'a apaya'mo sese osu'ne'a ne'ya'mo fiku ali'a ne'nae, hu'a afi ge'nae. ⁶ Hu'a afi ge'nageno'ae'mo, Aiyeya'a lapakaefe'mo alagi lama gemo Gotitegati'mo ali'niye. Lapakaemo aetapa ati nekaya vayane. Aiyeya'a huno'ae'mo,

Ani vaye'mogi apavaya'aletike'mo nagi'nile'mo ali'a asaga hu'a ne'nataya'monanafa apaipa'amo'mo afagi'ale'mo hane'niye.

⁷ *Nagaefe'mo fikumo mono nehae.*

*Vaya'mogimo afisayafe'mo ma mopafi
vaya'ai ke'aepa gemo ali'a apaya ne'malae,*
huno avo'mo kae male'niye. ⁸ Ani gelefe'mo
lapakaemo Goti ke'aepa ge'amo ataletapa
ma mopafi vaya'ai ge'apimo akame nehae.
Akame nehutapa kapugi samogi muki yanagi
hutapa sese nehae. ⁹ Goti ke'aepa ge'amo
ataletapa lapakinago vaya'ai ke'aepa gemo
akame hisayafe'mo alagepa hutapa afi'nae,
huno ke avoya gemo hu'niye. ¹⁰ Mosese'a
huno'ae'mo, *Itatapi afotapimogi apaki'apile'mo
alitapa asaga hutetapa apaiyafi'mo maiyo. Mago
vaya'mogimo ita'api afo'apimogife'mo hu'a faipa
hu'a apatesayana kamiti apamagige'a faliyo, huno
hu'niye.* ¹¹⁻¹² Huno hu'niya'monanafa mago
vekamo'mo ita'amofe'mofi afo'amofe'mofi,
kaha maesiya kagemi ya'nimo Goti'mo amisuva
yake'mo hane'niyanage'na olanamiguve, huno
hana paisiya'mo'mo lapakaemo, he, kanalene,
huta hutetapae'mo, ita'amo'mofi afo'amo'mofi
huno hana o'maegaiye, hutapa nehae. ¹³ Ani
agufa gemo hutetapae'mo Goti ge'amo ago
amagita ataletetapa lapakinago vaya'ai gege'mo
akame nehae. Mago'e hutapa ani agufa kava'mo
nehae, huno hu'niye.

*Vaya'mo alino hosu huno ne'apateya
kavafe'mo hu'niya gema*
(Mt 15:10-20)

¹⁴ Yesu'a halate muki vaya'aife'mo ge hu'nige'a
e'a ali'a anupa hu'a mai'nageno'ae'mo, Ge'nimo
afitapa aeto hiyo. ¹⁵ Malaga hane'nisiya
ya'mo'a vaya'ai apakupafi'mo nelamisiyana

vaya'mo alino hosu huno o'apategaiya'monanafa
apaipafatike'mo haineno apavayafati'mo afole
aisiya gemoke'mo vaya'mo alino hosu huno
apategaiye. ¹⁶ Gemo afisaya lapakesamo
hane'nisiyana mani gemo afiyo, huno hapa
pai'niye. ¹⁷ Agaemo muki ve a'nemo
apatalenuno haino nopi'mo mai'nige'apae'mo
ge'amo ne'afiya vaya'mogi aeno kalafefa
ge'amo aepa'ae'mo ge hu'a afi ge'nae. ¹⁸ Afi
ge'nageno'ae'mo, lapakae'e'mo afitapa aeto
nosafiye. Muki malaga hane'nisiya ya'mo'a
lamino apakupafi'mo hane'nenno alino hosu huno
o'apategaiye, hutapa o'afi'nafiye. ¹⁹ Apaipafi'mo
nolamifa apakupafike'mo nelamige'a ago
aifa le'a ne'atalaya'mofe'mo alino hosu huno
o'apategaiye. Ani kava'mo huno apakupamo'mo
muki ne'ya'mo alino alagepa huno ne'ate, huno
hapa pai'niye ²⁰ Yesu'a mago'e gemo huno'ae'mo,
mago vekamo'a agai'a aipafati'mo haineno
afole ne'aiya ya'moke'mo agai'amo alino
hosu huno ne'ate. ²¹ Apakufafi'mo hane'niya
ya'mo apaipafati'mo hosu apakesamo afole aige
kumai kava'mo afole aige a'mafa'nemo ne'aliya
kava'mo afole aige vaya'mo nehapaya kava'mo
afole aige ²² kumaya ne'aliya kava'mo afole aige
hapa'ye nehiya kava'mo afole aige muki agufa
agafa hosu kava'mo afole aige aigofe kava'mo
afole aige ge o'afi'a kumai kava'mo nehaya
kava'mo afole aige apakete'a apaipa kafamo
nehapaya kava'mo afole aige hu'a faipa hu'a
ne'apataya gemo afole aige himu'namu kava
nehaya kava'mo afole aige negi nagi kava'mo

afole aige huno afole ne'aiye. ²³ Asole ani agufa hosu kava'mo apaipafati'mo afole aitenovaya'aina alino hosu huno ne'apate, huno hapa pai'niye.

Mago a kanomo'mo Yesufe'mo agesa afino fatago hu'niya gemae
(Mt 15:21-28)

²⁴ Yesu'a mani kotegamo ataleno Taiya taoni'e Saitoni taoni'e'mo hane'na'a haopalegamo u'niye. Uno mago nopi'mo haino mai'nenoe'mo mago vekamo'mo, Yesu'a ani nopi'mo eno mai'niye huno hisiyafe'mo ohau'niya'monanafa ago age'nae. ²⁵⁻²⁶ Mago a kanomo'a Yesu ava gemo afitenoe'mo aiyafi'mo ale'ya faino ape huno mai'niye. Ani a kanomo a'mafa'ne'amo aipafi'mo hosu aune vekamo mai'niye. Ani a kanomo Yu nofi a kanomo o'mai'nifa Galiki nofi a'mo mai'nigeno ko'amo Siliya Finisiya kotegamo hane'niye. Agaemo Yesufe'mo ina gemo huno afige'niye. Kahao ke hovanagi hosu aune vekamo a'mafa'ne'nimo aipafati'mo alika hafaika atalo, huno afige afige huno mai'nigeno Yesu'a ha paino'ae'mo, ²⁷ hogote'a mafa'nemogimo ne'ya'mo ne'a apamu hugae. Mafa'nemoginesaya ne'yapati'mo ali'na kalamo apamisuvana kanale osugiye, huno ha pai'nigeno'ae'mo, ²⁸ Ala kava nene, huno, lama gemo hu'nana'monanafa hi'yalamu'mo afe'alumelagamo kalamo mai'ne'a mafa'nemogi nete'a atalaya ne'ya atupamo ne'naya yane, huno ha pai'nigeno'ae'mo, ²⁹ ani gemo nehana'mofe'mo nokalegamo

afa'a uvo. Hosu aune vekamo a'mafa'nekamo aipafati'mo ago ataleno u'niye, huno ha pai'niye. ³⁰ Ha pai'nigeno no'alegamo uno ageyana a'mafa'ne'amo hipale'mo afa'a havaeno mai'nigeno age'niye. Hosu aune vekamo aipafati'mo ago ataleno u'niya'mofe'mo afa'a havaeno mai'niye.

Yesu'a mago agesamo akani'nigeno age no'aiya vekamo alino alagepa huno ate'niya gema

³¹ Yesu'a Taiya haopalegati'mo atalenuno Saitoni taonimo aeno aga senuno mago'e huno naya lole'a taonimo aeno aga senuno Galeliya ani kotu haopale'mo uno ava'yi hu'niye. ³² Mago vaya'mogimo agesamo akani'nigeno age no'aiya vekamo avaleli'a Yesutegamo e'apae'mo, kahao ke honanagi agufale'mo kaya'mo male'neka alika alagepa huka ato, hu'a afi ge'nageno'ae'mo ³³ Yesu'a muki vaya'aina anile'mo apataleno ani vekamo agai'age'mo avalelinuno ati yagaina ayatalateti'mo agesa katalapi'mo vaiteno ati yagaina ayate'mo avi'na heteno avenafu'nale'mo male'niye. ³⁴ Male'nenoko koku'nategamo alino maku huno ageteno avamusamo aitenno agai'a gefati'mo huno'ae'mo, efata ani gemo huno aika halo aiyo, huno ha pai'nigeno ³⁵ agesamo aino halo ai'nigeno avenafu'nale'mo atafauno ne'maiya ya'mo ataleno u'nigeno agemo alagepa huno ai'niye. ³⁶ Yesu'a, ani kavafe'mo ava gemo hutapa hapa opaiyo, huno hapa pai'niye. Mago'e mago'e huno ani gemo hapa pai'niya'monanafa o'afi'a mago'e hu'a ava gemo hulitata hu'a hapa pai'nae. ³⁷ Hapa pai'nage'apae'mo

muki vaya'mogi afite'a lusi kava hu'a hapau aite'apae'mo, muki nehiya kava'amo alagepa kava'age'mo nehiye, hu'a hute'a, Apakesamo akani'niya vaya'aina alino halo aino apatege apake no'aiya vaya'aina alino alagepa huno apatege nehiye, hu'a hu'nae.

8

*Yesu'a fo tauseni'a vaya'mo ne'ya'mo
apami'niya gemae
(Mt 15:32-39)*

¹ Aise afina'mo utege'a halate asole vaya'mo e'a ali'a anupa hu'a mai'nae. Ne'ya'apimo ago hano hu'nigeno Yesu'a ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo ge hu'nige'a e'nageno'ae'mo, ² muki vaya'mo nagae'e'mo lole'e mago'e afina'mo lokae'a mai'nageno ne'ya'apimo ohane'niya'mofe'mo nahau hu'na ne'apatove. ³ Mago vaya'amo afagitegati'mo e'naya'mofe'mo ne'ya'mo o'apami'ne'na no'apilegamo fiku ali'na apatesuge'a usayategamo u'a kategamo apaunena aisige'a asagau'a aigae, huno hapa pai'niye. ⁴ Huno hapa pai'nige'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'mogimo, ka'me kotegamo eta mai'nona'mofe'mo muki vaya'mo apamisuna ne'ya'mo haiyategati'mo aligune, hu'a afi ge'nageno'ae'mo, ⁵ na magi peleti mayamo ali'nae, huno apafi ge'nige'apae'mo, seveni'a peleti mayamo hane'niye, hu'a ha pai'nae. ⁶ Agaemo muki vaya'aife'mo hapa paino'ae'mo, mopale'mo maiyo, huno hapa paiteno seveni'a peleti mayamo ali'nenno Gotife'mo hao ke

heteno lo aeno ge'amo ne'afiya vaya'aina apami'nige'a ali'a apami'nae. ⁷ Agaemo aise aise noyame ali'naya noyamemo ali'neni Gotife'mo hao ke heteno ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo huno'ae'mo, alitapa apamiyo, huno hapa pai'niye. ⁸ Muki vaya'amogimo ne'a apamu hute'a ne'ya atupa'amo ali'a seveni'a honafa yuvapafi'mo male'a havai te'nae. ⁹ Fo tausen'i'a agufa vaya'mogimo ne'nae. Netageno alino apatege'a u'nae. ¹⁰ Utageno ge'amo ne'afiya vaya'e'mo sipifi'mo hai'a maite'a Nalamanuta haopalegamo u'nae.

Falasi mono vaya'mogimo, no'agona kava'mo alika lave liyo, hu'a hu'naya gemae

(Mt 16:1-4)

¹¹ Mago Falasi vaya'mo Yesutegamo e'a mago geleti'mo aepa fai'a ge kavetamo hu'nae. Hu'apae'mo, koku'nategati'mo no'agona lokiya aune kava'mo alika lave ligeta ageno, hu'a amalageka hu'a afi ge'nae. ¹²⁻¹³ Yesu'a avamusa'mo aiteni'ae'mo, na kava hige'apae'mo hemeni afina'mo mai'naya vaya'mogi hu'apae'mo, no'agona lokiya aune kava'mo alika lave liyo, hu'a nehae. Alagi lama gemo lapa nepauve, huno, nagaemo mago aune kava'mo hemeni afina'mo mai'naya vaya'aina ali'na apave oliguve, huno hapa paiteno apataleno halate sipifi'mo haino maiteno mugagaya faligamo lakaeno u'niye.

Heloti'e Falasi vaya'mogi'e'mo nehaya kavafe'mo hu'niya gemae

(Mt 16:5-12)

14 Ge'amo ne'afiya vaya'mogimo peleti mayae'mo apake kani'nige'a o'ali'a u'nageno sipifi'mo magoke peleti mayatomo hane'niye. 15 Yesu'a ina gemo lokiya gemo huno hapa pai'niye. Alagepa hutapa yagaiyo. Falasi vaya'ai peleti mayafi'mo aeno apafu neleya ya'e Heloti akame nehaya vaya'ai peleti mayafi'mo aeno apafu neleya ya'efe'mo ehetafiye, huno hapa pai'nige'apae'mo 16 apakai'apimo ge huge afige hu'apae'mo, peleti mayatimo ohane'niya'mofe'mo mani gemo nehiye, hu'a hu'nageno'e'mo 17 Yesu'a ani gemo ago afi'niya'mofe'mo, na kava higetapae'mo peleti mayamo o'ali'naya kavafe'mo ge huge afige nehae. Hu'nova kava'mo agetapa aeto osutapa maima maima etapa hemeni'e'mo agetapa aeto osu'nafiye. Lokiya lapaipamo haneme haneme eno hemeni'e'mo ani agufa lapaipage'mo hane'nifiye. 18 Lapaulagamo hane'niya'monanafa o'age'nafiye. Lapakesamo hane'niya'monanafa o'afi'nafiye. Hu'nova kavafe'mo ago lapake kani'nifiye. 19 Nagaemo faefu'a peleti mayamo ali'na akaya he'na faefu tauseni'a vaya'mo apami'nogetapae'mo atupa'amo alitapa na magi honafa yuvapafi'mo maletapa havai te'nae, huno apafi ge'nige'apae'mo, tuolofu'ae, hu'a ha pai'nae. 20 Nagaemo seveni'a peleti mayamo ali'na akaya he'na fo tauseni'a vaya'mo apami'nogetapae'mo atupa'amo alitapa na magi honafa yuvapafi'mo maletapa havai te'nae, huno apafi ge'nige'apae'mo, seveni'ae, hu'a

ha pai'nae. ²¹ Agaemo, ageme ageme etapa mai'nayana hemeni'e'mo o'age'nafiye, huno apafi ge'niye.

Yesu'a Metasaita taonifi'mo uno aulagamo ali hu'niya vekamo alino ayakeno ate'niya gemae

²² Apakaemo u'a Metasaita taonifi'mo ava'yi hu'nage'apae'mo mago vaya'mogi aulagamo ali hu'niya vekamo avaleli'a Yesutegamo e'apae'mo, kahao ke honanagi agaete'mo kaya'mo malo, hu'a ha pai'nageno ²³ ani aulagamo ali hu'niya vekamo ayate alino avalelino taoni malaga u'niye. Uno avenatu'na heteno ayatala'mo aulagalate'mo maleteno'ae'mo, mago ya'mo ne'agapiye, huno afi ge'niye. ²⁴ Afi ge'nigeno alino maku huno ageteno'ae'mo, apakovana vaya'mo yosagana hu'a mai'ne'a umenitata nehae, huno ha pai'nigeno ²⁵ halate ayatala'mo aulagalate'mo male'nen'ae'mo, alika maku huka ago, huno hu'nigeno aulagala'mo ageno ayaketeno muki ya'amo ageno alagepa huno age'niye. ²⁶ Yesu'a no'alegamo alino ateteno'ae'mo, ukae'mo taonifi'mo uka ohaika taonifi'mo mai'nisaya vaya'aife'mo hapa opaiyo, huno ha pai'niye.

Pita'a Yesufe'mo, Kalaisigamo mai'nane, huno hu'niya gemae

(Mt 16:13-20; Lu 9:18-21)

²⁷ Yesu'e ge'amo ne'afiya vaya'e'mo Sisaliya Filipai kotegamo hane'niya taoni'afi taoni'afi'mo ugefe'mo kategamo ne'u'apae'mo, vaya'mogimo nagaefe'mo, ina la'nae, hu'a nehae, huno apafi ge'nige'apae'mo, ²⁸ Mago vaya'amogi

kagaefe'mo hu'apae'mo, Yoni'a ani'mo faleno ne'apateya vekamo mai'niye, hu'a huge mago vaya'amogi, Ilaiya'a mai'niye, hu'a huge mago vaya'amogi, Gotitegati gemo alini e'a ae'a hakalo hu'a hapa nepaiya vayapati vekamo mai'niye, hu'a huge hu'a nehae, hu'a ha pai'nae. ²⁹ Ha pai'nageno'ae'mo, Ani gemo hu'a nehaya'monana nafa lapakaemo nagaefe'mo ina la'nae, hutapa nehae, huno apafi ge'nigeno Pita'a ha paino'ae'mo, Goti'a huno'ae'mo, Kalaisi ne'mo ali'na atesugeno emineno ma mopafati'mo afole aigiye, huno hu'niya vekamo Kalaisigamo mai'nane, huno ha pai'niye. ³⁰ Huno ha pai'nigeno Yesu'a, ina la'namofi hutapa mago vekae'mo alagi ha opaiyo, huno hapa pai'niye.

Yesu'a, falite'na halate he tiguve, huno hu'niya gema'e

(Mt 16:21-28; Lu 9:22-27)

³¹ Ani afina'mo Yesu'a aepa faino alino apaya ne'maleno'ae'mo, Vemo mafa'nemo'a muki alu kana ya alu kana ya'mo ne'alisige'apae'mo vayatama vayanagi mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vayanagi ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vayanagi hu'a apakame'yamo amisage'apae'mo kamiti amagisageno faliteno lole'e mago'e afina'mo utesigeno halate ago he tigiye, huno hapa pai'niye. ³² Yesu'a ani gemo huno afole aino hapa pai'nigeno Pita'a amasage huno avalelinuno ge hauno'ae'mo, ani hana agufa hosu kate'mo visanafe'mo kagesamo o'afiyo, huno ha pai'nigeno ³³ aino

afe leno ge'amo ne'afiya vaya'aina aulu hapaeno apake'neneno Pitafe'mo ge hauno'ae'mo, Sataniyo, huno, ataleka nakamelegamo uvo. Goti'a agesa afi'niya kavafe'mo kagesamo o'afi'napa ma mopafi vaya'mogimo apakesamo ne'afiya agufa kavafe'mo kagesamo afi'nane, huno ha pai'niye. ³⁴ Agaemo muki vaya'e ge'amo ne'afiya vaya'efe'mo ge hu'nige'a e'nageno hapa paino'ae'mo, ina lagimo nakame hisayafe'mo hu'nisafi apakai'apimo hapau'niya kavafe'mo ha'ao, hute'a atale'a malipu yosa'apimo ali'a kofli'a nakame hiyo. ³⁵ Ina lagimo ma mopafi'mo alagepa hu'a maige maige hu'a maisaya kavate'mo yagai'a ate'a mai'nisafi falisageno'ae'mo alagepa hu'a ne'maiya kava'apimo alagi hano hugiye. Ina lagimo nagaetefenagi alagepa faigoko ge'nilefenagi hu'a alagepa hu'a ne'maiya kava'apimo atale'nisayana alagepa hu'a maisaya ya'apimo aligae. ³⁶ Mago vekamo'a muki ma mopafi hane'niya ya'amo alino hano hu'niya'monanafa auneme'amo lageso hisiyana akamelegati mago'e ya'mo ali'nifiye. Ha'ao, o'ali'nifa hogote ya'mo ago atale'niye. ³⁷ Auneme'amo lageso hisiyana na agufa miyateti'mo halate miya faino aligiye. ³⁸ Hemeni afina'mo mai'naya vaya'mogi anau'apimo'mo atale'a kumai he'a ne'vaya a'negana hu'a mai'nae. Ani vayapati'mo ina lagimo nagae'e ge'nile'efe'mo apavagage nehisifigeno Vemo mafa'nemo'a Afo'amotegati'mo ha le konali ya'amo aliteno apaote enisole vaya'a'e'mo eminesiya afina'mo

apakaefe'mo avagage hugiye, huno hapa pai'niye.

9

¹ Huno hapa paiteno'ae'mo, Alagi lama gemo lapa nepauve, huno, hemenimo mai'naya vayapati'mo mago vaya'amo ofali'a afa'a mai'ne'a Goti'a yagaino ne'apateya kava'mo himamu'aleti'mo alino afole aino atesige'a agegae, huno hapa pai'niye.

Kalaisi'a aeto agufa agufamo alino hamale'niya gema

(Mt 17:1-13; Lu 9:28-36)

²⁻³ Sigisi'a afina'mo utegeni Yesu'a Pita'agi Yemisi'agi Yoni'agi huno apavalelinuno yatala avefi'mo apakai'apige'mo hai'nae. Hai'a mai'ne'apae'mo agayana Yesu'a aeto agufa agufamo ali'nigeno apaulagale'mo kukena'alegati'mo aeno lata late nehuno yaveyave'age'mo hu'niye. Mago ma mopafi vekamo'a kukena'amo sese hisigeno'ae'mo ani agufa yaveyave osisiya agufa kava'mo hu'niye.

⁴ Apakaemo anakayana Ilaia'e Mosese'e'mo afole aite'ana Yesu'e'mo ge huge afige hu'a mai'nae. ⁵ Pita'a, Tisao, huno, manile'mo maisunana kanale hu'niye. Lole'e mago'e hage no'mo kigune. Kagae no'mo kite Mosese no'mo kite Ilaia no'mo kite huta kigune, huno ha pai'niye. ⁶ Lusi kava hu'a koli hu'a mai'naya'mofe'mo Pita'a na agufa gemo hugufi, huno agesamo o'afino fiku gemo hu'niye.

⁷ Hu'nigeno hiya'mo kino apati kae'nigeno

ani hiyapati'mo mago gemo huno'ae'mo, ani vekae'mo nahau nayamopafi'mo ne'nahaiya mafa'ne'nimo mai'nigi ge'amo afiyo, huno hapa pai'niye. ⁸ Malage huno muki haopalegamo alino ha le'nige'a age'nayana lole vekala'mo o'anake'nafa Yesu'a agai'age'mo mai'nige'a age'nae. ⁹ Aveleti'mo atale'a u'a nelami'apae'mo Yesu'a, age'naya kavafe'mo ava gemo hutapa hapa opaitapa maima maima ne'vigeno'ao Vemo mafa'nemo kanolufati'mo he tisiya afinake'mo ava gemo hutapa hapa paiyo, huno hapa pai'niye. ¹⁰ Ani gemo afite'apae'mo mago vaya'aife'mo ava gemo hu'a hapa opai'a apakai'apige'mo kanolufati'mo he tisiya kavafeke'mo ge huge afige hu'a mai'nae. ¹¹ Apakaemo Yesufe'mo, Na kava hige'apae'mo ke'aepa gemo ali'a apaya ne'malaya vaya'mogi hu'apae'mo, Ilaiya'a hogoteno afole aitesigeno'ae, hu'a hu'nae, hu'a afi ge'nageno'ae'mo, ¹² He, Ilaiya'a muki kava'mo alino api aino atesiyafe'mo hogoteno ago afole aigiya'monanafa na kava higeno'ae'mo, Vemo mafa'nemo'a muki alu kana ya alu kana ya'mo ali'nisige'apae'mo, ina agufa vekamo mai'niye, hu'a hute'a agi'ale'mo ali'a afepi ategae, huno avo'mo kae male'niye. ¹³ Lapa nepauva'monanafa Ilaiya'a ago afole ai'nige'apae'mo agaetegamo hapau'niya agufa kava'mo ago hu'a amagi'nae. Goti mukufi'mo avo'mo kae male'niya gemo'a ani kavafe'mo hu'niye, huno hapa pai'niye.

Yesu'a hosu aune vekamo aipafi'mo mai'niya

mafa'nemo alino alagepa huno ate'niya gemae
(Mt 17:14-21; Lu 9:37-43)

¹⁴ Apakaemo ge'amo ne'afiya vaya'aitegamo e'a apakayana asole vaya'mogimo fai'a ku ai'a apake'a mai'nage'a ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vaya'e'mo ge vai'nae. ¹⁵ Ani asole vaya'mogimo Yesu'a e'nige'a agete'apae'mo hapau aite'a malage hu'a nagu nagu hu'a u'a ge amamae'nae. ¹⁶ Agaemo huno'ae'mo, na agufa kavafe'mo apakae'e'mo etapa ge huge afige hutapa mai'nae, huno apafi ge'nigeno'ae'mo ¹⁷ asole vayapati'mo magoke vekamo'a Yesu ge'ale'mo aeno atagaina huno ha paino'ae'mo, Tisao, huno, hosu aune vekamo'a ve mafa'ne'nimo avayamo alino akani male'nige'nae'mo kagaetegamo avaleli'na ne'ove. ¹⁸ Hosu aune vekamo'a muki aupilagamo umenitata nehigeno'ae'mo atafauno alino mopafi yaga auno atale'nigeno avayafati'mo avenatu'na'mo'a hu'nigeno avepi'mo haniteno agufamo alino lokiya vaiteno ne'maiye. Nagaemo gekamo ne'afiya vaya'aife'mo, ani hosu aune vekamo alita hafaitapa ataleyo, hu'na hapa pai'nova'monanafa ali'a hafai'a o'atale'nae, huno ha pai'niye. ¹⁹ Ha pai'nigeno'ae'mo, ma mopafi'mo hemeni afina'mo mai'naya vayanagi lapakesa afitapa fatago nosaya vayanagi hu'na lapa pai'nae'mo, na magi afina'mo lapakae'e'mo maiguve. Na magi afina'mo lapakae'e'mo mai'ne'na kanamo alige alige hu'na maiguve. Nagaetegamo avalelitapa eyo, huno hapa pai'niye. ²⁰ Apakaemo agaetegamo

ani mafa'nemo avaleli'a ne'ageno'ae'mo hosu aune vekamo'a Yesu'mo ageteno'ae'mo malage huno alino ago'ya faino atale'nigeno hafosamo'a apamagi'nige'apae'mo nehaya agufa kava huteno mopafi'mo asagauno aiteni heleve heleve nehigeno avayafati'mo avenatu'na'mo hu'niye. ²¹ Yesu'a ani mafa'nemo afo'amofe'mo, haiya afinateti'mo ani kava'mo hu'niye, huno afa'ge'nigeno'ae'mo, aise mafa'nemo mai'niya afinateti'mo ani kava'mo aepa faino haume eno hemenimo nehaye. ²² Agaemo kamiti amagisiyafe'mo muki afina'ae afina'ae'mo amagino atafi'e anipi'e'mo ne'ate. Mago kava'mo lagaetegamo afa'a hisuekae'mo kahau huka lateteka laha mao, huno ha pai'nigeno'ae'mo ²³ Yesu'a, kagaemo kagesa afika fatago hisana'mo'mo kanalene. Agesa afino fatago hisiya vekamo'a muki kava'mo afa'a hugiye, huno ha pai'nigeno ²⁴ malage huno ani mafa'nemo afo'amo'mo aulagafati'mo aunumo emine'nigeno alope gefati'mo ge huno'ae'mo, Ala kava nene, huno, Nagesa afi'na fatago hu'nova'monanafa nagesa afi'na fatago osu'novanagi afa'a naha mao, huno ha pai'niye. ²⁵ Yesu'a apakeyana asole vaya'mo apakaetegamo nagu nagu hu'a e'nageno apaketenosusu aune nefe'mo, agesamo alika akanika ateteka avayamo ge osisiyafe'mo alika akanika ate'nana hosu aune vekamo aipafati'mo emikeka kaune heka uteka halate eka haika aipafi'mo alagi o'maiyo, huno lokiya gemo huno ha pai'niye. ²⁶ Huno ha pai'nigeno hosu aune vekamo'a kagegage huteno ani mafa'nemo

alino ago'ya faino atale'nigeno hafosamo'a apamagi'nige'apae'mo nehaya agufa kava huge huge huno mai'nigeno hosu aune vekamo ataleno u'niye. Ani mafa'nemo faligekana huno mai'nige'apae'mo asole vaya'mogi hu'apae'mo ago fali'niye, hu'a hu'naya'monanafa ²⁷ Yesu'a ha maeno ayate'mo alino he tino ate'niye. ²⁸ Yesu'a atalenuno haino nopi'mo mai'nige'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'ageke'mo mai'ne'apae'mo, na kava higetae'mo hosu aune vekamo afa'a alita hafaita o'atale'none, hu'a afi ge'nageno'ae'mo, ²⁹ ne'ya'mo mosi'netapa nunumu nehaya kavatetike'mo ani agufa hosu aune vekamo afa'a alita hafaitapa atalegae, huno hapa pai'niye.

*Yesu'a halate mago'e huno, falite'na he tiguve,
huno hapa pai'niya gema
(Mt 17:22-23; Lu 9:43-45)*

³⁰⁻³¹ Apakaemo ani koteti'mo atale'a Galeliya kotegamo u'a ae'a aga se'a u'nae. Yesu'a ge'amo ne'afiya vaya'age'mo alino apaya male'niya'mofe'mo mago vaya'mogi Yesu'a eno mai'niye, hu'a hute'a esayafe'mo ohau'niye. Alino apaya maleno'ae'mo, Vemo mafa'nemo avaleli'u'a vaya'ai apayapi'mo apamisage'a kamiti amagigae. Amagisageno faliteno'ae'mo lole'e mago'e afina'mo utesigeno halate he tigiye, huno hapa pai'niye. ³² Apakaemo alino apaya male'niya gemo aepa'amo alagepa hu'a afi'a aeto osu'apae'mo loka hu'a afi gesayafe'mo hu'nayana koli hu'nae.

Ina la'mo hogote vekamo mai'niye, huno hu'niya gemae

(Mt 18:1-5; Lu 9:46-48)

³³ Apakaemo Kapeneyamu taonifi'mo u'a ava'yi hute'a nopi'mo hai'a mai'ne'apae'mo Yesu'a ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo ina ge huno apafi ge'niye. Kategamo ne'etapae'mo na agufa yane gemo hutetapa ge vai'nae. ³⁴ Kategamo ne'e'apae'mo, lagaepati'mo ina la'mo hogote vekamo mai'niye, hu'a hute'a ge vai'naya gelefe'mo Yesu'a ge huno apafi ge'nige'apae'mo ge'ale'mo ae'a atagaina hu'a ha opai'nae. ³⁵ Yesu'a fai mai'neno tuolofu'a vaya'mo ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo ge hu'nige'a e'nageno'ae'mo, lapakaepati'mo mago vekamo'a hogote vekamo maigesuve, huno hu'nisiya vekamo'a hogote vekamo maisiyafe'mo henaga vekagana huno mai'neno muki vaya'aite'mo kayokayo veka'apimo mai'neno ali'ya'apimo alino maino, huno hapa pai'niye. ³⁶ Hapa paiteno vaya'ai apaulagale'mo mago aise mafa'nemo alino he tino ate'niye. Ate'neno ani mafa'nemo anu ki'neno hapa paino'ae'mo, ³⁷ Ina lagimo mani agufa mafa'nemo avale'a ali'a falu fala hu'a ne'atesafi ani kava hu'a navale'a ali'a falu fala hu'a ne'natae. Ali'a falu fala hu'a natesaya vaya'mogimo ani kava hu'a alino nate'nige'na emine'nova veka'e'mo avale'a ali'a falu fala hu'a nela'ata'ae, huno hapa pai'niye.

Yesu'a, mago vekamo kametimo o'mai'nisiyana lao vekamo mai'niye, huno hu'niya gemae

(Lu 9:49-50)

38 Yoni'a agaefe'mo, Tisao, huno, age'nonana mago vekamo'a kagikaleti'mo hosu apaune vaya'aina alino hapa faino ne'apatalegeta age'none. Lagaepati vekamo o'mai'niya'mofe'mo ani agufa kava'mo osuka afa'a atalo, huta ha pai'none, huno ha pai'niye. 39 Yesu'a, ha'ao, afa'a ato, hutapa osiyo. Mago vekamo'a nagi'nileti'mo no'agaya agufa aune kava'mo nehisiya'mo'mo nagi'nilefe'mo huno faipa huno o'nategaiye. 40 Mago vekamo'a kame huno nolatesiya'mo'mo lao vekamo mai'niye. 41 Lama gemo lapa nepauve, huno, mago vekamo'mo lapaketenoe'ae'mo, Kalaisi vaya'amo mai'nae, huno agesamo afiteno nagi'nilefe'mo kapufi ani'mo hefino lapamisiyana miya'amo aligiye, huno hapa pai'niye.

Hosu kava'mo hisayafe'mo apayate ne'aliya kavafe'mo hu'niya gema
(Mt 18:6-9; Lu 17:1-2)

42 Huno hapa paiteno'ae'mo, Mago vekamo'a ani agufa aise mafa'nemo'mo nagaefe'mo agesa afino fatago nehiya mafa'nemo'a hosu kava'mo hisiyafe'mo ayate'mo ali'nisiyana lusi hanageke ya'mo aligiye. Aligiya'monanafa hogoteno ayate'mo o'ali'nisige'apae'mo atafau'a alopa yafate'mo nofi aete'a lugo'afi'mo aete'a avaleli u'a solovala anipi'mo yaga au'a atalesageno'ae'mo aise hanageke ya'mo aligiye. 43 Inagi lapaya'mo'a hosu kava'mo hisayafe'mo alino he tino nelapatesigetapae'mo hetapa hatagautapa ataleyo. Magoke lapaya'mo hane'nisiyana maige maige hutapa maisaya

kotegamo haitapa faletapa maisayana kanale hugiye. Lole lapaya'mo hane'nisiyana alagi yu osono lege lege huno ne'maiya ata kopi'mo lamitapa maisageno'ae'mo alagi hosugiye.

⁴⁴ *Ata kopi'mo muki afina'mo hagifamogi apakufafi'mo ne'nayanageno atamo alagi yu osegaiye.* ⁴⁵ Lapaiyamo'mo hosu kava'mo hisayafe'mo alino he tino nelapatesigetapae'mo hetapa hatagautapa ataleyo. Magoke lapaiyamo hane'nisiyana maige maige hutapa maisaya kotegamo haitapa faletapa maisayana kanale hugiya'monanafa lole lapaiyamo hane'nisiyana alagi yu osono lege lege huno ne'maiya ata kopi'mo lamitapa maisageno'ae'mo alagi hosugiye.

⁴⁶ *Ata kopi'mo muki afina'mo hagifamogimo apakufafi'mo ne'nayanageno atamo alagi yu osegaiye.* ⁴⁷ Lapaulagamo'mo hosu kava'mo hisayafe'mo alino he tino nelapatesigetapae'mo alita katitapa ataleyo. Magoke lapaulagamo hane'nisiyana maige maige hutapa maisaya kotegamo haitapa faletapa maisayana kanale hugiya'monanafa lole lapaulagamo hane'nisiyana alagi yu osono lege lege huno ne'maiya ata kopi'mo lamitapa maisageno'ae'mo alagi hosugiye.

⁴⁸ *Ata kopi'mo muki afina'mo hagifamogimo apakufafi'mo ne'nayanageno atamo alagi yu osegaiye.* ⁴⁹ Ne'yate'mo solemo nefalaya kava huno muki vaya'ai apakufale'mo ata apalegaiye. Ani kava'mo hu'a Gotina ne'amiya yate'mo solemo falegaiye.

⁵⁰ Solemo kanale ya'mo hane'niya'monanafa haga nehiya ya'mo

hano hisige'apae'mo haiya kava hu'a halate
haga nehiya ya'amo ali'a hamale'a atesageno
haga hugiye. Lapaipafi'mo solekana huno
hane'nisigetapa magoke lapaipa lapakesamo
alitetapa alagepa hutapa magokepi lokaetapa
maiyo, huno hapa pai'niye.

10

*Yesu'a a'ne'apimo hapa fai'a ne'apatalaya
kavafe'mo hu'niya gemae
(Mt 19:1-12; Lu 16:18)*

¹ Yesu'a ani koteti'mo atalenuno Yutiya kotega
Yoneni ani'mo lakaenuno mai'nige'apae'mo
asole vaya'mo halate agaetega e'a ali'a anupa
hu'a mai'nageno nehiya agufa kava'mo huno
alino apaya male'niye. ² Mago Falasi vaya'mogi
amalageka hisafe'mo agaetegamo e'apae'mo,
ke'aepa gemo'a huno'ae'mo, a'nemo afa'a
hapa fai'a atalegae huno hu'nifi osu'niye,
hu'a afi ge'nae. ³ Yesu'a, Mosese'mo na
agufa ke'aepa gemo alino lapami'niye, huno
apafi ge'nige'apae'mo, ⁴ Mosese'a huno'ae'mo,
mago vekamo'mo a'amo hafaino atalegefe'mo
huno'ae'mo mago avo'mo kaeno a'amo
amitenno ha faino atalegaiye, huno hu'niye,
hu'a ha pai'nageno'ae'mo, ⁵ lapaipamo'mo
lokiya vai'niya'mofe'mo Mosese'a ani kava'mo
hiyo, huno lapa pai'niye. ⁶ Akeya'vilaga
Goti'a muki ya'amo alo hu'niya afina'mo ve
*kanomo alo huno ateteno a kanomo alo huno
ate'niye.* ⁷ Ani kava'mo hu'niya'mofe'mo ve
kanomo'mo ita'afo'ala'moganimo anataleno

a'a'e'mo magokepi lokae'ana maiga'ae. ⁸ Lole kanola'moganimo magoke anakufamo ali'ana hamalega'ae. Lole kanola'mo o'maiga'afa magoke kanola'mo maiga'ae. ⁹ Goti'a alino lokaeno anate'niya kanolapati'mo mago vaya'mogimo ali'a apa he'a o'anatesaya kava'mo hane'niye, huno hapa pai'niye. ¹⁰ Nopi'mo haino mai'nige'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'mogi ani kavafe'mo loka hu'a afi ge'nae. ¹¹ Afi ge'nageno'ae'mo, mago vekamo'mo a'amo hafaino ataleteno alu a kanomo ali'nisiya'mo'mo a'alegamo hosu kava'mo huteno kumai kava'mo hu'niye. ¹² Mago a kanomo'mo anau'amo'mo atalenuno alu vele'mo mai'nisiya'mo'mo kumai kava'mo hu'niye, huno hapa pai'niye.

Yesu'a mafa'ne anaga'ai apakufale'mo aya'mo male'neni, Goti'a lapa maeno, huno hu'niya gemae

(Mt 19:13-15; Lu 18:15-17)

¹³ Mago vaya'mogimo Yesu'a aise mafa'ne anaga'ai apakufale'mo aya'mo maleno apatesiyafe'mo apavaleli'a Yesutegamo ne'age'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'mogi ge hapau'nae. ¹⁴ Yesu'a ani kava'mo ageteno'ae'mo hosu aipamo kali'nigeno ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo, aise mafa'ne'aina apatafautapa o'apatege'a nagaetegamo afa'a o'meyo, hutapa osige'a nagaetegamo afa'a eyo. Ani agufa mafa'nemo Goti'a yagaino ne'apateya kote'mo hane'niya ya'mo apakai'api ya'mo hane'niya'mofe'mae. ¹⁵ Lama gemo lapa nepauve, huno, ina lagimo aise mafa'nemogi

Gotitegati'mo ne'aliya agufa kava'mo hu'a o'ali'nisafi Goti'a yagaino ne'apateya kegi'yafi'mo afa'a hai'a ofalegae, huno hapa pai'niye. ¹⁶ Hapa paiteno mafa'nemo apavaleno alino asagauno apanu kitenno aya'mo maleno apatetenno'ae'mo, Goti'a lapa maeno, huno hapa pai'niye.

*Fe'no'e vekamo ava gemae
(Mt 19:16-30; Lu 18:18-30)*

¹⁷ Yesu'a ugefe'mo kate'mo ne'vigeno'ae'mo mago vekamo nagu nagu huno eno ale'ya faino mai'nenno'ae'mo, Alagepa tisao, huno, maige maige hu'na maisuva ya'mo alisuvafe'mo na agufa kava'mo hisuve, huno afi ge'nigeno'ae'mo ¹⁸ Yesu'a, na kava higekae'mo nagaefe'mo alagepa tisao huka hane. Gotike'mo magoke'age'mo alagepa vekamo mai'niye. ¹⁹ Ke'aepa gemo ago afi'nanana vaya'mo ohapao. Kumai kava'mo osuvo. Kumaya'mo o'aliyo. Aigofe gemo osuvo. Aigofe'mo huteka kumaya'mo o'aliyo. Itaka afokala'mogani anaiyafi'mo maiteka ge'animo afiyo, huno ha pai'nigeno'ae'mo, ²⁰ Tisao, huno, neya mafa'nemo mai'nova afinateti'mo ani muki hana ke'aepa ge'amo akame hume hume e'na hemeni'e'mo akame nehuve, huno ha pai'niye. ²¹ Yesu'a ageteno'ae'mo agaefe'mo hau ayamopafi'mo hau'nigeno'ae'mo, magoke kavakamo'mo alagi kanale osu'niye. Muki ke'aepa ge'amo akame huteka uka haika hapaisanafe'mo uka muki kagemi yakamo alinikuka maketi huge'apao miya faitesageka

alisana monimo alinikeka kagemi ya'apimo ohane'nisiya vaya'aina apamigeno'ao alopa kagemi yakamo koku'napi'mo haneno. Apamiteka eka nakame huvo, huno ha pai'nigeno ²²afi'niya'monanafa alopa kagemi ya'amo hane'niya'mofe'mo hосу augosa kaliteno aipamo'mo kana hu'nigeno ataleno u'niye.

²³ Yesu'a ge'amo ne'afiya vaya'aina aulu hapaeno apaketeno'ae'mo, Alopa kagemi ya'apimo ali'nisaya vaya'mogi Goti'a yagaino ne'apateya kote'mo haisayafe'mo lusi kava huno lokiya vai'niye. ²⁴ Ge'amo ne'afiya vaya'mogimo ani gemo afite'apae'mo hapau aite'a atete hu'nae. Hapau ai'naya'monanafa Yesu'a, mafa'ne'nimogitapae, huno, kagemi ya'apie'mo, laha maegaiye, hu'a apakesamo ne'afiya vaya'mogi Goti'a yagaino ne'apateya kote'mo haisayafe'mo lusi kava huno lokiya vai'niye. ²⁵ Kamo afumo'a nekaya kapi'mo haino falesiyafe'mo lokiya vai'niya'monanafa mago kagemi ya'e vekamo'mo Goti'a yagaino ne'apateya kegi'yafi'mo haino falesiyafe'mo mago'e huno lokiya vai'niye, huno hapa pai'nige'apae'mo ²⁶ lusi kava hu'a hapau aite'a apakai'apimo hu'apae'mo, ina lagimo maige maige hu'a maisaya ya'mo aligae, hu'a hute'a ge huge afige hu'a mai'nae. ²⁷ Yesu'a aulu hapaeno apaketeno'ae'mo, vaya'mogimo ani kava'mo afa'a osugaya'monanafa Goti'a ani kava'mo afa'a hugiye, huno hapa pai'niye.

²⁸ Pita'a Yesufe'mo, Afiyo, huno, muki kagemi yatimo ago ataleta eta kakame huta uteta

nehune, huno ha pai'nigeno'ae'mo 29-30 lama gemo lapa nepauve, huno, muki vaya'mogimo nagaetefenagi alagepa faigoko gelefenagi hu'a no'apimo atale'nisafi konaga'apimogimo apatale'nisafi apasa'apimogimo apatale'nisafi afo'apimogimo apatale'nisafi ita'apimogimo apatale'nisafi mafa'ne'apimo apatale'nisafi a'apimo apatale'nisafi a'mafa'ne'apimo apatale'nisafi hoy'a'apimo atale'nisafi hu'a atale'nisaya vaya'mogimo hemenimo vani hataleti agufa ya'mo alite'a no'api alige konaga'apimogi alige apasa'apimogi alige ita'apimogi alige mafa'ne'apimogi alige hoy'a'api alige hu'a aligae. Aligaya'monanafa mago vaya'mogi apakaetegamo hosu kava'mo hugaya'monanafa henaga'amo afole aisiya afina'mo alagepa hu'a maige maige hu'a maisaya ya'apimo alite'a maigae. ³¹ Maigaya'monanafa hemenimo asole vaya'mogi hogote vaya'mo ne'maiya vaya'mogimo henaga'amo henaga vaya'mo maisage'a henaga ne'maiya vaya'mogimo hogote vaya'mo maigae.

Yesu'a faliteno he tisiya kavafe'mo halate mago'e huno hapa pai'niya gema
(Mt 20:17-19; Lu 18:31-34)

³² Apakaemo Yulusalemu taoni kate'mo ne'u'apae'mo Yesu'a uno hogotetege'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'mo akame hu'a ne'u'apae'mo apakesa ala'amo afite'a hapau aite'a koli hume hume u'nae. Yesu'a kesi kate'mo apavalelinuno halate mago'e huno agaetegamo afole aisiya kavafe'mo hapa paino'ae'mo,

³³ Hemenimo lagaemo Yulusalemu taonifi'mo ne'visunageno'ae'mo mago vekamo'a kutulu ya'mo aliteno Vemo mafa'nemo avaleno mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vaya'e ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vaya'e'mo apamisige'apae'mo agoti hu'a atete'a, afa'a faligiye, hu'a hutesage'a Yu nofi vayapati'mo o'mai'naya vaya'ai apayapi'mo avale'a ategae. ³⁴ Apamisage'apae'mo hu'a faipa hu'a atege apavenatu'na he'a atege nofi kayoteti'mo amagige hute'a kamiti amagigae. Lole'e mago'e afina'mo utesigeno halate he tigiye, huno hapa pai'niye.

*Yemisi'e Yoni'e'mo ala netala'mo maigu'ae,
hu'ana hu'na'a gemae
(Mt 20:20-28)*

³⁵ Yemisi'e Yoni'e'mo Sepeti mafa'nela'moganimo Yesutegamo e'anae'mo, Tisao, hu'ana, kafi gesu'a kava'mo huka la'atesanafeke'mo la'ahau'niye, hu'ana ge hu'ana afi ge'na'ageno'ae'mo, ³⁶ na agufa kava'mo hu'na lanatesuve, huno anafi ge'nige'anae'mo, ³⁷ ha le konali yakamo aliteka fai mai'nekae'mo yagaika apatesana afina'mo la'agaepati'mo mago vekae'mo, eka lamaga nahaopale'mo fai maiyo, huka ha paiteka mago vekae'mo, eka hoga nahaopale'mo fai maiyo, huka la'aha paiyo, hu'ana ha pai'na'ae. ³⁸ Yesu'a, na agufa kavafe'mo afi neko'afi hutana o'afi'na'ae. Nesuva kapufati'mo afa'a nesa'afi hosu yateti'mo ali'a fale'a natesaya ya'mo afa'a aliga'afiye, huno anafi

ge'nige'anae'mo, ³⁹ he, afa'a neteta'a aligu'ae, hu'ana ha pai'na'ageno'ae'mo he, huno, nesuva kapufati'mo netetana hosu yateti'mo ali'a fale'a natesaya ya'mo afa'a aliga'ae. ⁴⁰ Aliga'a'monanafa lamaga nahaopale'mo fai maige hoga nahaopale'mo fai maige hutana fai mai'ao hu'na hisuva gemo nagai'ni ya'mo ohane'niye. Gotike'mo ago alo huno anate'niya vekalake'mo alino anamigiye, huno hana pai'niye.

⁴¹ Naya lole'a vaya'mo ge'amo ne'afiya vaya'mogi ani gemo afite'apae'mo Yemisi'e Yoni'efe'mo apaipa le'a anate'nae. ⁴² Yesu'a ge hu'nige'a e'nageno'ae'mo, Yu nofi vayapati o'mai'naya vaya'aite'mo yagai'a ne'apateya vaya'mogi ali'a afepi apatete'a yagai'a ne'apatae. Ani kava'mo hu'a ala apaki vaya'mogi ina kava hiyo ma kava hiyo, hu'a nehae. ⁴³ Nehaya'monanafa lapakaemo ani kava'mo osisaya kava'mo hane'niye. Lapakaepati'mo mago vekamo'a, ala nagi vekamo maigesuve, huno hu'nisiyana kayokayo vekatapimo maino. ⁴⁴ Lapakaepati'mo mago vekamo'a, hogote vekamo maigesuve, huno hu'nisiyana kalavusi ali'ya'mo aliteno kayokayo vekatapimo maino. ⁴⁵ Ani kavatefe'mo Vemo mafa'nemo agaete'mo kayokayo hu'a atesaya agufa vekamo maisiyafe'mo emi'no'me'nifa kayokayo veka'apimo mai'nenno agufa'aleti'mo miya faino hatu maeno apatesiyafe'mo emine'niye, huno hapa pai'niye.

Yesu'a mago aulagamo ali hu'niya vekamo

alino ayakeno ate'niya gemae
(Mt 20:29-34; Lu 18:35-43)

⁴⁶ Apakaemo Yeliko taonifi'mo u'a ava'yi hu'nae. Yesu ge'amo ne'afiya vaya'e asole vaya'e'mo Yeliko taonimo atale'a akame hu'a u'nageno Matimeyasi'a Timiyasi mafa'nemo aulaga ali hu'niya vekamo'a ka agi'nale'mo fai mai'nenono monie'mo aukaya huno mai'niye.

⁴⁷⁻⁴⁸ Mago vaya'mogi hu'apae'mo, Yesu'a Nasalasa vekamo ne'e, hu'a hu'naya gemo afitenoa'e'mo aepa faino ge huno'ae'mo, Yesuo, huno, Nevini aginagomo kahau huka nato, huno ha pai'nige'apae'mo asole vaya'mogi hu'apae'mo, ge osuka afa'a maiyo, hu'a ge hau'naya'monanafa mago'e mago'e huno ge huno'ae'mo, Nevini aginagomo, huno, kahau huka nato, huno ge huge huge huno mai'niye.

⁴⁹ Yesu'a eno he tino mai'nenono'ae'mo, ani vekae'mo ge higeno'ao nagaetegamo eno, huno hapa pai'nige'a aulagamo ali hu'niya vekae'mo, kaipamo lokiya vaika kato. Kagaefe'mo ge nehigi he tiyo, hu'a ha pai'nageno ⁵⁰ alonoku'mo alino asagino ataleteno malage huno aeno hailo huno he tino Yesutegamo e'niye. ⁵¹ Yesu'a, na kava hu'na katesuve, huno afi ge'nigeno aulagamo ali hu'niya vekamo'a, Tisao, huno, naulagamo alika ayakeka nato, huno ha pai'nigeno'ae'mo, ⁵² kagesa afika fatago hu'nana kavakamo'a alino alagepa huno kate'nigi afa'a uvo, huno ha pai'nigeno malage huno aulagamo ageno ayaketeno kate'mo akame huno u'niye.

11

*Yesu'a Yulusalemu taonifi'mo kini vekagana
huno hai'niya gemae*

(Mt 21:1-11,18-19; Lu 19:28-40; Yo 12:12-19)

¹ Apakaemo Yulusalemu taoni haopale'mo Metapesi taoni'e Metani taoni'e'mo Alifi'aepa avele'mo hane'niya taonifi'mo u'a ava'yi hute'apae'mo agaemo lole vekala'mo ge'amo ne'afi'a vekala'mo alino anate'niye.

² Alino anateteno hana paino'ae'mo, nagae naulagale'mo hane'niya taonifi'mo utana hai'ao. Uta haitana ava'yi hutetanae'mo agesa'ana mago aikeli noki afumo nofi ae'a ate'nisaya noki afule'mo mago vaya'mo fai'a o'mai'naya noki afumo mai'nisigetana agega'ae. Agetetanae'mo hatu maetana avalelitana e'ao.

³ Mago vaya'mogi, na kava hisa'afe'mo hatu ne'ma'ae, hu'a lanafi gesagetanae'mo, Ala kava ne'mo'a ali'ya'amo hane'nigeta'aene, hutana hisa'ageno'ae'mo malage huno alino atesigeno manile'mo egaiye, huno hana pai'niye.

⁴ Anakaemo u'ana aga'ana ani aikeli noki afumo no kipate'mo nofi ae'a ate'nageno kate'mo mai'nigela'ana agete'ana hatu mae'na'ae.

⁵ Hatu ne'ma'age'apae'mo mago anile'mo he ti'a mai'naya vaya'mogi, na kava hisa'afe'mo hatu ne'ma'ae, hu'a anafi ge'na'age'anae'mo

⁶ Yesu'a hana pai'niya gemo hapa pai'na'age'a anatale'na'age'ana avaleli'ana u'na'ae. ⁷ Yesutegamo avaleli e'anae'mo yatala kukena'animo alapa'age kukenamo asagi'ana agotofule'mo male'na'ageno Yesu'a haino fai

mai'niye. ⁸ Asole vaya'mogimo ani kava hu'a yatala kukena'apimo alapa'age kukenamo asagi'a kapi'mo yakaige mago vaya'amogi u'a yahaofilaga yosa akopamo he'a yage'a kapi'mo yakaige hu'a maleme maleme u'nae.

⁹ U'a hogote'naya vaya'mogi'e henaga akame hu'a e'naya vaya'mogi'e'mo alopa gefati'mo ge hu'apae'mo, amuse higetao.

Ala kava ne'mo agi'alefe'mo ne'eyanagi ha maeno, hu'a hute'a,

¹⁰ Laginago netimo Nevini'a kini vekamo mai'nenno yagaino ne'apateya kava huno Ala kava ne'mo agi'aleti'mo yagaino apatesiya vekamo Goti'a ha maeno. Gotifeke'mo amuse higetao, hu'a hute'a hume hume u'nae.

¹¹ Agaemo noki afule'mo maiteno Yulusalemu taonifi'mo haino ava'yi huteno Yu vaya'ai alopa mono nopi'mo haino muki yakofe'mo aulu haeno ageno mai'niye. Mai'niya'monanafa ago hani hugefe'mo hu'nige'apae'mo agae'e ge'amo ne'afiya vaya'e'mo Metani taonifi'mo ai'a atagine'a e'nae.

Yesu'a fiki yosae'mo ge hu'nigeno falu te'niya gema'e

¹²⁻¹³ Ega'amo Metani taonifati'mo ne'e'apae'mo Yesu'a aga te'nigeno ageyana muga afagi'ale'mo fiki yosamo hane'nigeno ageyana asole haitamo male'nigeno ageteno alagamo ae'negaiye, huno huteno u'niye. Uno ageyana haita'age hane'nigeno age'niye. Fiki yosamo'mo alaga ne'aeya afina'mo ohane'niya'mofe'mo alagamo o'ae'niye. ¹⁴ Yesu'a huno'ae'mo,

halate alagamo o'aesanage'a vaya'mogi e'a
lagi'a o'negae, huno hu'nige'a ge'amo ne'afiya
vaya'mogi afi'nae.

*Yesu'a alopa mono nopati'mo alino hapa faino
apatale'niya gemae*

(Mt 21:12-17; Lu 19:45-48; Yo 2:13-22)

¹⁵ Apakaemo Yulusalemu taonifi'mo u'a ava'yi
hute'a Yesu'a Yu vaya'ai alopa mono nopi'mo
haino ageyana ani mono nopi'mo maketi
ne'malaya vaya'mo mai'nageno apaketenno alino
hapa faino apatale'niye. Agaemo alu vaya'ai
monimo alite'a Yu vaya'ai monimo ne'apamiya
vaya'ai hi'yalamu'apimo alino ago'ya faino
atalege namamo miya nefaiya vaya'ai sia'apimo
alino ago'ya faino atalege hu'niye. ¹⁶ Agaemo,
mono no kate'mo kagemi yatapimo ali'nitutetapa
osiyo, huno hapa paiteno ka akanino apate'niye.
¹⁷ Alino apaya maleno'ae'mo, *vaya'mogimo
no'nie'mo hu'apae'mo, nunumu nehaya none,
hu'a hugae*, huno avo'mo kae o'male'nifiye.
Lapakaemo *kumaya vaya'mo e'a fala ki'a
ne'maiya nokana* hutapa alita hamaletapa
ate'nae, huno hapa pai'niye.

¹⁸ Mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a
ne'apataya vaya'e ke'aepa gemo avo'mo kae'a
ali'a apaya ne'malaya vaya'mogi'e'mo ani
kavafe'mo ava gemo afite'apae'mo amagisaya
kafe'mo kahauya hu'a mai'nae. Muki
vaya'mogimo ge'amo afite'apae'mo hapau
ai'naya'mofe'mo agaefe'mo koli hu'nae. ¹⁹ Hani
hugefe'mo hu'nigeno'ae'mo taonifi'mo ataleno
u'niye.

*Falu te'niya yosamo ava gemae**(Mt 21:20-22)*

²⁰ Kotilamiyapi'mo kate'mo ne'u'apae'mo ageyana fiki yosamo'mo muki haita'agi akopa'agi hafu'ya'agi huno alagi falu te'nige'a age'nae.

²¹ Pita'a Yesu'mo hu'niya kavafe'mo agesamo afino ho hu'niye. Huteno'ae'mo, Tisao, huno, ago. Ge hau'nana fiki yosamo ago falu te'niye, huno ha pai'nigeno ²² Yesu'a, Gotife'mo lapakesa afitapa fatago hiyo. ²³ Lama gemo lapa nepauve, huno, mago vekamo'a lole agesamo o'afi'nenno, hisuva gemo alagi afole aigiye, huno agesa afino fatago hu'nenno'ae'mo mani avee'mo, nokamo atalekuka solovala anipi'mo asagauka aiyo, huno hu'nisiya'mo'mo huvo huno hisiya kava'mo afa'a hugiye. ²⁴ Ani kava'mo hane'niya'mofe'mo lapa nepauve, huno, lapakaemo na agufa ya'mo aliguve, hutapa nunumu hutapa afi nekesafi lapakesa afitapa fatago hu'netapa hiyo afa'a aligayanagi. ²⁵ Nunumu hugefe'mo he titapa mai'netapae'mo hosu lapaipamo kalitapa ate'nisaya vekamo hosu kava'amo alitapa atalegeno'ao koku'napi Afotapimo'a ani kava huno hosu kavatapimo alino ataleno. ²⁶ Hosu kava'amo alitapa o'atalesayana koku'napi Afotapimo'a ani kava huno hosu kavatapimo afa'a alino o'atalegaiye, huno hapa pai'niye.

Yesufe'mo, ina la'mo ani agufa ali'ya'mo aliyo, huno kaha pai'niye, hu'a afi ge'naya gemae

(Mt 21:23-27; Lu 20:1-8)

²⁷ Apakaemo halate Yulusalemu taonifi'mo e'apae'mo agaemo alopa mono no kumate'mo

umenitata nehige'apae'mo mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vayanagi ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vayanagi vayatama vayanagi hu'a agaetegamo e'nae. ²⁸ E'a ha pai'apae'mo, haiya agufa alagena ya'mo yagaika ne'apatana alagena ya'mo ali'nekae'mo ani agufa kava'mo nehane. Ina la'mo ani agufa kava'mo huvo, huno kaha pai'niye, hu'a afi ge'nae. ²⁹ Afi ge'nageno'ae'mo Yesu'a, nagae'e'mo mago gemo loka hu'na lapafi gegauve. Ge'nile'mo aetapa atagaina hutapa naha paisage'nae'mo haiya agufa alagena ya'mo yagai'na ne'apatova alagena ya'mo ali'nofi, hu'na lapa paiguve. ³⁰ Goti'a Yoni'mo ani'mo faleno apatesiyafe'mo lekana paino ate'nifi vaya'mogimo lekana pai'a ate'nae, huno apafi ge'nige'apae'mo ³¹ apakai'apimo ge huge afige hu'apae'mo, Lagaemo hutae'mo Goti'a lekana paino ate'niye, huta hisunana agaemo huno'ae'mo, na kava higetapae'mo Yoni ge'ae'mo lama gemo nehiye, hutapa osu'nae, huno lafi gegaiye. ³² Hugiya'mofe'mo lagaemo hutae'mo, vaya'mogi lekana pai'a ate'nae, huta hisunana ani gemo'e'mo hosugiye. Apakaemo muki vaya'aife'mo koli hu'naya'mofe'mo ani gemo osu'nae. Muki vaya'mogimo Yonife'mo alagepa vekamo Gotitegati gemo alinineno aeno hakalo huno hapa nepaiya vekamo mai'niye, hu'a apakesamo afi'nae. ³³ Afi'naya'mofe'mo Yesufe'mo, o'afi'none, hu'a ha pai'nageno'ae'mo, ani kava'mo hu'na haiya agufa alagena ya'mo yagai'na ne'apatova alagena ya'mo ali'ne'na ani

kava'mo nehufi, hu'na lapa opaiguve, huno hapa pai'niye.

12

Nofi hoyae'mo aeno kalafefa gemo huno hu'niya gemae

(Mt 21:33-46; Lu 20:9-19)

¹ Yesu'a aepa faino aeno kalafefa gemo huno hapa paino'ae'mo, mago vekamo'a nofi hoyamo vai maleteno kegi'ya huno ku ai maleteno nofi alagamo ae'a lata paisageno ani'amo lamisiya kelimo kafi maleteno yatala no'mo ani hoyale'mo yagai'a maisaya vaya'ai no'mo ki male'niye. Agaemo mago vaya'mogi yagai'a ate'nisageno nofi alagamo afu lesige'apae'mo apakaemo ani nofi alagamo lagisayafe'mo apavaleno apateteno afagi kotegamo u'niye.

² Nofi alagamo ago afu le'nigeno'ae'mo agaemo mago nofi alagamo alisiyafe'mo ali'ya'ale'mo mai'niya vekamo alino ate'nigeno hoyale'mo yagai'a ate'naya vaya'aitegamo u'niye. ³ U'nige'a hoyale'mo yagai'a ate'naya vaya'mogimo atafau'a amagite'apae'mo, okamigunanagi afa'a ataleka uvo, hu'a ha pai'nageno ataleno u'niye. ⁴ Hoya aepa vekamo'a halate mago alu vekamo aliya'ale'mo mai'niya vekamo alino ategeno ne'vige'apae'mo yafa kayoteti'mo ali'a anu'mo ai'a apalo ati'a amagite'a ali'a hosu hu'a ate'nae. ⁵ Agaemo mago alu vekamo ali'ya'ale'mo mai'niya vekamo alino ategeno uno ava'yi nehige'apae'mo kamiti amagi'nae. Ani kava huno mago'e vaya'mo alino apate'nige'a

u'nage'apae'mo mago vaya'amo aise'amo apamagige mago vaya'amo kamiti apamagige hu'a apamagi'nae. ⁶ Magoke mafa'ne'ae'mo hau ayamopafi'mo hau'niya mafa'ne'age'mo mai'nigeno henaga'amo, mani mafa'ne'nimo ge'amo afa'a afigae, huno huteno alino ate'nigeno u'niye. ⁷ U'nige'apae'mo hoya'ale'mo yagai'a ate'naya vaya'mogimo agete'apae'mo, hoya aepa vekamo mafa'ne'amo'mo muki afo'amo ya'mo aligiye. Amagigetao agaemo alisiya hoyamo lagaemo aligunanagi, hu'a hute'a ⁸ atafau'a kamiti amagite'a kefa'amo alini'u'a kegi'ya malaga yaga au'a atale'nae. ⁹ Inagi hoya aepa vekamo'a na agufa kava hugiye. Eno hoya'ale'mo yagai'a ate'naya vaya'aina kamiti apamagiteni alu vaya'mogi hoya'ale'mo yagai'a atesayafe'mo apavaleno apategaiye. ¹⁰ Lapakaemo mago gemo Goti'a avo'mo kae male'niya gemo lekana opai'nafiye. Ani gemo'a huno'ae'mo, Yafateti'mo no'mo nekiya vaya'mogimo mago yafafe'mo hu'apae'mo, afa yafane, hu'a hu'naya yafa'mo'a mago hogote yafa'mo afole ai'niye. ¹¹ Ala kava ne'mo'a ani kava'mo alino afole aino ate'nigeta ageta lahau aitetae'mo, vae, huta, alagepa kava'mo nehiye, huta nehune, huno hu'niye, huno Yesu'a hapa pai'niye. ¹² Hapa pai'nige'a afite'apae'mo, ani aeno kalafefa gemo lagaefeke'mo hu'niye, hu'a hute'a atafau'a kalavusi hu'a atesayafe'mo hu'naya'monanafa muki vaya'aife'mo koli hu'naya'mofe'mo atale'a u'nae.

Takesi hisaya kavafe'mo ge hu'a afi ge'naya gema

(Mt 22:15-22; Lu 20:20-26)

¹³ Apakaemo atale'a ute'a Falasi vaya'e Heloti'a akame nehaya vaya'efe'mo hapa pai'apae'mo, ane'ai hanagi male'nageno malage huno ne'atafaiya kava hutapa yagai'netapa ge'aleti'mo atafaiyo, hu'a hapa paite'a ali'a apate'nage'a agaetegamo u'nae. ¹⁴ E'apae'mo, Tisao, hu'a, ago kage'nonana lama gemo nehana vekamo mai'neka muki vaya'aife'mo koli osuka muki vaya'aitegamo magoke aiyaya kava'mo nehane. Goti ge'amo akame hisaya kavatefe'mo lama gekaleti'mo alika apaya ne'malane. Lagaemo takesi monimo Sisa'a yagaino ne'apateya gamani vekamo amisunafe'mo ke'aepa gemo'a huno'ae'mo, amiyo, huno hu'nifi osu'niye.

¹⁵ Takesi monimo apamisupi o'apamisune hu'a afi ge'nageno'ae'mo Yesu'a apakesamo afite'a apaipafati'mo ge osu'nafa ae'a ati kae'a hu'naya ge'apimo apaketen'o'ae'mo, na kava higetapae'mo namalageka hutapa nafi nekae. Alaga monimo alinitetapa nave liyo, huno hapa pai'niye. ¹⁶ Apakaemo alini e'a ami'nageno'ae'mo, mani alaga monile'mo ina la augosa'e agi'e'mo avo'mo kae male'naya monimo hane'niye, huno apafi ge'nige'apae'mo, Sisa augosa'e agi'e'mo hane'niye, hu'a ha pai'nageno'ae'mo, ¹⁷ Sisa ya'amo Sisana amitetapa Goti ya'amo Gotina amiyo, huno hapa pai'nige'apae'mo hapau ai'nae.

Fali'naya vaya'mo he tisaya kavafe'mo loka

hu'a afi ge'naya gemae
(Mt 22:23-33; Lu 20:27-40)

¹⁸ Satiyusi mono vaya'mogimo fali'naya vaya'aife'mo he otigae, hu'a apakesamo ne'afiya vaya'mo agaetegamo e'nae. Apakaemo loka hu'a atel'apae'mo, ¹⁹ Tisao, hu'a, Mosese'a avo'mo kae male'niya gemo'a huno'ae'mo, mago vekamo'mo a'mo aliteno mafa'nemo alino o'ateno falitesigeno'ae'mo konaga'amo'mo kogu'amo aliteno fali'niya vekamo aimu'yale'mo mafa'nemo alino apateno, huno hu'niye. ²⁰ Mago afina'mo seveni'a konagamo mai'nae. Nepu'apimo'mo mafa'nemo alino o'ateno ataleno falitegeno ²¹ agana'amo'mo kogu a'mo ali'niye. Napa tu konaga'amo'mo ani kava huno falitegeno napa tali konaga'amo'mo ani kava huno falitege'a ²² ani kava'mo hu'a alite'a falite falite hu'a seveni'a konagamo ago fali'a hano hu'nae. Falitageno'ae'mo a kanomo henaga'amo fali'niye. ²³ Fali'a u'nayategati'mo he tisageno'ae'mo haiya vekale'mo ani a kanomo maigiye. Seveni'a konagamogimo ali'naya'mofe'mae, hu'a afi ge'nae. ²⁴ Afi ge'nageno'ae'mo, lapakaemo Goti mukufi gemo o'afige Goti'a ayamufa'age vekamo mai'niye hutapa o'afige hu'naya'mofe'mo ika ika lapakesamo ne'afiye. ²⁵ Fali'a u'nayategati'mo he ti'apae'mo a'mo o'alige vele o'maige hugaya'monanafa koku'napi enisole vayakana hu'a maigae. ²⁶ Fali'a u'nayategati'mo he tisaya kavafe'mo Mosese'a mukufi'mo avo'mo kae male'niya gemo aise

yosafati'mo ata nelegeno Goti'a Mosesefe'mo ha pai'niya gemo lekana paitapa o'afi'nafiye. Goti'a huno'ae'mo, *Emalehamu Goti'amo'na maige Aisiki Goti'amo'namo maige Yekopu Goti'amo'namo maige hu'na Goti'apimo'namo mai'nove, huno hu'niye.* ²⁷ Agaemo alagi fali'naya vaya'ai Goti'apimo'a o'mai'nifa afa'a ne'maiya vaya'ai Goti'apimo'a mai'niye. Alagi ika ika lapakesamo afi'netapae'mo ani gemo nehae, huno hapa pai'niye.

Hogote ke'aepa ge'ae'mo hu'niya gemae
(Mt 22:34-40; Lu 10:25-28)

²⁸ Mago vekamo ke'aepa gemo afitenno alino apaya ne'maleya vekamo'a eno ge huge afige hu'a mai'naya gemo afi'niyana Yesu'a ge'apile'mo alagepa huno aeno atagaina huno hapa pai'niye, huno agesa afitenno'ae'mo, ke'aepa gefati'mo hogote ke'aepa gemo haiya gemo hane'niye, huno afi ge'niye. ²⁹ Afi ge'nigeno'ae'mo, hogote ke'aepa gemo hane'niyana,

Isaleli vaya'mogitapamo afiyo, huno, Ala kava ne'mo Gotitimo'a mai'niye. Ala kava ne'mo magoke vekamo mai'niye. ³⁰ Lapakaemo Ala kava ne'mo Gotitapimofe'mo muki lapaipafatinagi muki lapaune lapamepatinagi muki lapakesamo ne'afiya yatapifatinagi muki lapayamufafatinagi huno lapaino.

Ani gemo hogote ke'aepa gemo hane'niye, huno huteno, ³¹ Lole ke'aepa gela'mo'a huno'ae'mo,

lapakaitapie'mo lapau lapayamopafi'mo nela-
 paiya kava huno lapaopale'mo ne'maiya
 vaya'aife'mo lapaino,
 huno hu'niye. Huno huteno, mani lole
 ke'aepa gela'mo'a muki ke'aepa ge'amo ago
 aeno aga se'niye, huno ha pai'niye. ³² Ha
 pai'nigeno'ae'mo ke'aepa gemo avo'mo kaeno
 alino apaya ne'maleya vekamo'a huno'ae'mo,
 Tisao, huno, alagepa gemo hane. Goti'a magoke
 vekamo mai'niya'mofe'mo alu goti'a o'mai'nifa
 agai'ageke'mo mai'niye, huka hana gemo lama
 gemo hane. ³³ Agaefe'mo muki laipafatinagi
 muki lagesamo ne'afuna yatifatinagi muki
 laune lamepatinagi muki layamufafatinagi huno
 lahau'nisigeta lagaitie'mo lahau layamopafi'mo
 nelahaiya kava huta lahaopale'mo ne'maiya
 vaya'aife'mo lahaiya kava'mo'a afumo amagita
 atafi'mo kaeta Goti'mo ofalinimo amige alu
 ofalinimo amige hisuna kava'mo ago aeno aga
 se'niye, huno hu'niye. ³⁴ Yesu'a ani hu'niya
 gemo afitenno'ae'mo alagepa huno afi'niye, huno
 agesamo afitenno'ae'mo, kagaemo Goti'a yagaino
 ne'apateya kegi'yafi'mo uka haika falesanafe'mo
 eka hogo hu'nane, huno ha pai'niye. Yesu'a
 ani gemo huno ha pai'nige'apae'mo koli hute'a
 mago'e gemo hu'a loka hu'a afi oke'nae.

Kalaisi nefe'mo ge huno apafi ge'niya gemae
(Mt 22:41-46; Lu 20:41-44)

³⁵ Yesu'a Yu vaya'ai alopa mono nopi'mo
 haino alino apaya ne'maleno'ae'mo, na
 kava hige'apae'mo ke'aepa gemo ali'a apaya
 ne'malaya vaya'mogi hu'apae'mo, Kalaisi ne'mo

Nevini akamelegati aginago'amo mai'niye, hu'a nehae. ³⁶ Aote Auneme'amo'mo Nevini'mo mago gemo alino ami'nigeno huno'ae'mo,

Ala kava ne'mo Ala kava ne'nie'mo huno'ae'mo,
lamaga nahaopale'mo faika maima maima
ne'uge'nao kamekamo apamagisuge'a
kaiya afe'alumelaga maigayanagi,

huno hu'niye. ³⁷ Nevini'a Kalaisi nefe'mo

Ala kava ne'nie, huno hu'niya'mofe'mo haiya kava huno Kalaisi ne'mo'a Nevini akamelegati aginago'amo mai'niye, huno apafi ge'niye.

Muki asole vaya'mogimo ani gemo afite'apae'mo amuse hu'nae. ³⁸ Alino apaya maleteno'ae'mo,

ke'aepa gemo ali'a apaya ne'malaya vaya'aife'mo ehetapiye. Apakaemo hapau'nige'a yatala kuke-namo ali'a vai'a alite'a umenitata nehae. Maketi kumategamo mai'naya vaya'mogimo ge apama-maete'a amuse hu'a ne'apataya kavafe'mo ne-hapaiye. ³⁹ Hapau'nige'a alu mono nopi'e alu

mono nopi'e'mo hai'a anaga maige yagita nehay-ategamo ala apaki vaya'mo ne'maiya siate'mo hai'a maige nehae. ⁴⁰ Apakaemo kogu a'ne'ai

kagemi ya'apimo kumaya'mo alite'apae'mo ae'a ati kaesayafe'mo yatala nunumu nehae, huno hapa pai'niye.

Kogu a kanomo'a ofalini monimo male'niya gema

(Lu 21:1-4)

⁴¹ Yesu'a Yu vaya'ai alopa mono nopi'mo haino ofalini monimo ne'malaya kesimo haopale'mo fai mai'nige'apae'mo asole vaya'mogimo ofalini monimo male'nageno apake'niye. ⁴² Mago

kogu a kanomo kagemi ya'amo ohane'niya

kogu a kanomo'a eno lole asagalifa monila'mo male'nigeno age'niye. ⁴³ Agaemo ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo ge hu'nige'a e'nageno'ae'mo, lama gemo lapa nepauve, huno, mani kogu a kanomo kagemi ya'amo ohane'niya kogu a kanomo'a male'niya monimo'mo muki vaya'amogimo male'naya monimo ago aeno aga se'niye. ⁴⁴ Muki vaya'amogimo alopa moni'apimo male'naya yapati'mo alini e'a male'naya'monanafa agaemo moni'amo o'male'niya yapati'mo ne'ya'amo miya faino nesiya monimo ataleno hano hu'niye, huno hapa pai'niye.

13

Yesu'a ma mopamo hano hisiya afinafe'mo ava gemo hu'niya gemae
(Mt 24:1-2; Lu 21:5-6)

¹ Yesu'a Yu vaya'ai alopa mono nopati'mo nelamigeno'ae'mo mago vekamo ge'amo ne'afiya vekamo'a, Tisao, huno, ago kanale yafateti'mo alagepa noko'age'mo ki male'naya noko'mo hane'niye, huno ha paiteno amuse hu'niye. ² Yesu'a, alagepa noko'age'mo age'napiye. Magoke yafate'mo akalo akalo huno ohanegaifa he'a halagape vaite'a muki yafa'amo ali'a ai'a atagu fae'a aote aote hu'a atalegae, huno ha pai'niye. ³ Agaemo Alifi'aepa avefi'mo haino fai mai'nigeno'ae'mo Yu vaya'ai alopa mono no'mo aulagale'mo hane'nige'apae'mo Pita'agi Yemisi'agi Yoni'agi E'nalu'agi hu'a apakai'apige'mo mai'ne'apae'mo, ⁴ hainu afina'mo afole aigiye. Afi'nisunageno afole aisi

yafe'mo laha paiyo, hu'a afi ge'nae. ⁵ Yesu'a aepa faino hapa paino'ae'mo, humi olapatesayafe'mo ehetapiye, huno, alagepa hutapa yagaiyo. ⁶ Asole vaya'mogimo nagi'nimo aete'apae'mo, nagaemo Kalaisi'namo ne'ove, hu'a hute'a asole vaya'aina humi apategae. ⁷ Lapaopale'mo kame hisaya kavafe'mo ava gemo hisagetapa afige afagitega kame hisaya kavafe'mo ava gemo hisagetapa afige hutetapae'mo lapau aitetapa koli osiyo. Ani kava'mo afole aigiya'monanafa hano hisiya afina'mo henaga'age'mo afole aigiye. ⁸ Mago nofi vaya'mogi u'a alu nofi vaya'e'mo kame hugae. Mago gamani vaya'mogi u'a alu gamani vaya'e'mo kame hugae. Imima'mo aote aote huno alige kafu hu kava'mo afole aige hanageke kava'mo afole aige huno afole aigiya'monanafa apakafu nekiya kava'mo saufamogeno afole aigiye. ⁹ Mago vaya'mogimo lapatafau'a kanisole vaya'ai agotile'mo lapavaleli'a uge alu mono nopi alu mono nopi'mo lapamagige hute'a gamani vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vaya'aitega'e yagai'a ne'apataya kini vaya'ai apaulagale'e'mo nagi'nilefe'mo utapa he ti netapa lama gemo hugae. ¹⁰ Hogote'a muki alu nofi vaya alu nofi vaya'aife'mo nava gemo hu'a alagepa faigoko ge'nimo ae'a hakalo hu'a hapa pai'a hano hugae. ¹¹ Lapatafau'a agoti hu'a lapatesayafe'mo lapavaleli'u'a apamisagetapae'mo hogotetapa hutapae'mo, na agufa gemo hugupi, hutapa osutapa ani afina'mo Goti'a alino lapamisiya gemo hapa paiyo. Lapakaemo hapa opaigafa Aote Auneme'amo'a hapa paigiye. ¹² Mago

vaya'mogi konaga'apimo apamagisage'a falisayafe'mo apavale'a apamige mafa'ne'apimo apavale'a apamige ita'api afo'apimogimo apavale'a apamige hugae. ¹³ Muki vaya'mogimo nagi'nilefe'mo apaini hu'a lapategaya'monanafa o'atale'a atafau'a alagi hu'a maima maima ne'visaya vaya'aina hano hisiya afina'mo apakufamo alino katino apateteno hapau vaigiye. ¹⁴ Lekana nepaiya vaya'mogitapamo mani gemo aepa'amo alagepa hutapa afiyo. Lapakaemo agegayana *lusi hosu ya'mo'a alino hano huno atesiya agufa ya'mo hane'nisigetapa* agegae. Neniyo'a Gotitegati gemo alinineno aeno hakalo huno hapa nepaiya vekamo'a ani yafe'mo avo'mo kae male'niye. Ani agufa hosu ya'mo ohane'nisiya nopi'mo hane'nisigetapa agetetapae'mo ataletapa lapaune heyoy. Yutiya kotega mai'nisaya vaya'mogi avelegamo apaune hetale'a hai'a maiyo. ¹⁵ Inagi nokato'mule mai'nisaya vaya'mogimo kagemi ya'apimo alini'a visayafe'mo lami'a no'apifi'mo ohaiyo. ¹⁶ Hoya'apifilaga mai'nisaya vaya'mogi saketi'apimo ali'a vaisayafe'mo halate ai'a atagi ne'a o'meyo. ¹⁷ Vaehae, hu'na, ani afina'mo apaipagu'e mai'nisaya a'ne'e mafa'nemo nu ne'apamisaya a'ne'efe'mo nahau huve. ¹⁸ Yasi alisiya afina'mo lapaune osesayafe'mo nunumu hiyo. ¹⁹ Ani afina'mo afole aisiya hanageke ya'mo'a hogoteno afole ai'niya hanageke ya'mo Goti'a ma mopamo alo hu'niya afinateti'mo afole aime aime e'niya hanageke yanagi muki afole aisiya hanageke yanagi huno ago aeno

aga seno afole aigiye. ²⁰ Ala kava ne'mo'a ani agufa hanageke afina'mo alino hogo huno o'ate'niyesinana muki vaya'amo ago fali'naesina'monanafa lekana paino apate'niya vaya'aitefe'mo ani hanageke afina'mo ali'na hogo hu'na ategauve, huno agesamo afi'niye.

²¹ Mago vaya'mogi hu'apae'mo, Ageyo, hu'a, Kalaisi'a manile mai'niye, hu'a huge, ageyo, hu'a, mugalega mai'niye, hu'a huge hisagetapae'mo, lama gemo nehae, hutapa lapakesamo o'afiyo.

²² Mago vaya'mogi, Kalaisi'na mai'nove, hu'a huge Gotitegati gemo alini'ne'na ae'na hakalo hu'na hapa nepauva vekamo mai'nove, hu'a huge hute'a no'agaya apaune kava'mo hute'a ago lekana paino apate'niya vaya'aife'mo humi apatesayafe'mo ani kava'mo hugaya'monanafa afa'a humi o'apategae. ²³ Nagaemo muki afole aisiya kavafe'mo ago lapa pai'novanagi alagepa hutapa yagaiyo.

Vemo mafa'nemo henaga'amo eminesiya gema

(Mt 24:29-31; Lu 21:25-28)

²⁴ Ani afina'mo lusi hanageke ya'mo afole aitesigeno'ae'mo yegemo olesigeno kaimo ole-gaiye. ²⁵ Muki kanefi'amo koku'napati'mo aino atafaino asagauno aigiye. Koku'napi hane'niya ya'amo'mo atete nehisigeno'ae'mo alino aino atagu faeno atalegaiye. ²⁶ Ne'atalesige'apae'mo agesayana Vemo mafa'nemo'a ha le konali ya'amo aliteno himamu'a'e'mo hiyate'mo emine-sige'a agegae. ²⁷ Agaemo enisole vaya'amo alino apatesige'a ma mopamo lole'e lole'e atupale'e

koku'na atupale'e'mo u'e'a hu'a lekana paino apate'niya vaya'amo apavaleli e'a ali'a anupa hu'a apategae.

²⁸ Fiki yosae'mo ae'na kalafefa gemo huguvanagi afitetapae'mo agetapa aeto hiyo. Fiki yosamo'a ausisi aeteno anupa ne'malegetapae'mo saufa kafugamo lamigefe hiye, hutapa nehae. ²⁹ Ani kava'mo hutapa lapa pai'nova gemo afole aisigetapae'mo ani afina'mo alagi hogo hiye, hutapa hiyo. ³⁰ Lama gemo lapa nepauve, huno, hemeni afina'mo mai'naya vayapati'mo ofali'nisageno muki lapa nepauva kava'mo afole aigiye. ³¹ Koku'na'e ma mopa'e'mo hano hugiya'monanafa ge'nimo alagi hano osuno afa'a hanege hanege huno hanegaiye.

*Hainu afina'mo afole aisifi huno hu'niya gemae
(Mt 24:36-44)*

³² Na afinapi na kanalepi hu'a muki vaya'mogimo o'afi'nae. Koku'napi enisole vaya'mogi'e Mafa'ne'amo'e'mo o'afi'naya'monanafa Afo'amoke'mo afi'niye. ³³ Hainu afina'mofi hutapa o'afi'naya'mofe'mo ehetafiye, hu'na, alagepa hutapa yagaitapa mai'netapa nunumu hutapa maiyo. ³⁴ Ina kavakana huno hane'niyanagi afiyo. Mago no aepa vekamo ataleno afagi kotega ugefe huno'ae'mo ali'ya'ale'mo mai'naya vaya'aife'mo hapa paino'ae'mo, ina ya'nile'e ma ya'nile'e'mo yagaitapa nateyo, huno hapa paiteno alino fako huno apaote apaote huno yagaino apate'niye. Agaemo kipa'ale'mo ne'yagaiya vekae'mo

alagepa huka kava yagaika maiyo, huno ha pai'niye. ³⁵ Ani kava'mo hutapa alagepa hutapa yagaitapa maiyo. Lapakaemo no aepa vekamo hainu afina'mo egaifi une'mo esifi felugakuku'mo esifi kokole age ne'aiya agufa afina'mo esifi kotilamisiyapi'mo esifi hutapa o'afi'naya'mofe'mae. ³⁶ Alagepa hutapa kava yagaitapa maiyo, fiku yanageno malage huno eno lapakesiyana lapau kaletapa mai'nisageno lapakegaiye. ³⁷ Lapa nepauva agufa gege'mo hu'na muki vaya'aife'mo alagepa hutapa yagaitapa maiyo, hu'na hapa nepauve, huno hapa pai'niye.

14

¹ Lole afina'mo utesigeno'ae'mo Yu vaya'ai Pasova hopa afina'mo peleti mayamo aeno apafu noleya peleti mayamo ne'naya afina'mo afole aigefe hu'niye. Mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vaya'e ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vaya'mogile'mo kesi kateti'mo u'a Yesu'mo atafau'a kamiti amagisaya kafe'mo kahauya hu'a mai'nae. ² Mai'ne'apae'mo, fiku yanage'a ne'atafausunage'apae'mo hopa afina'moge'a avavu ali'a lamagigayanagi o'atafaigetao, hu'a hu'nae.

Mago a kanomo'a Yesu agufale'mo uvelimo faleno ate'niya gema

(Mt 26:6-13; Yo 12:1-8)

³ Yesu'a Metani taonifi'mo Saimoni'a lepalosi ya'mo hauno hage'niya vekamo nopi'mo

mai'niye. Ne'ya'mo ne'negenoa'e'mo mago a kanomo'a alagepa atumo ne'aiya uvelimo lusi monileti'mo miya nefaiya uvelimo yafa kepi uvelimo alinineno ani uveli ke'mo aino atagi male'neno agenopafi'mo aeno lakino faleno ate'niye. ⁴ Mago vaya'mo anifi mai'naya vaya'mogimo age'te'a apaipa le'a atete'a apakai'apimo, na kava higeno'a'e'mo alagepa atumo ne'aiya uvelimo alinineno fiku lakino faleno ate'niye. ⁵ Ani uvelimo maketi hu'nonesinana tali hataleti kinamo aliteta kagemi ya'apimo ohane'nisiya vaya'aina aliniteta apamunesine, hu'a hute'a ge hau'nae. ⁶ Yesu'a, na kava higetapae'mo kanamo alitapa ne'amiye. Nagaetegamo lusi alagepa kava'mo huno ne'nate. Afa'a ataleyo. ⁷ Kagemi ya'apimo ohane'niya vaya'mo muki afina'mo lapakae'e'mo lokae'a ne'maiya'mofe'mo lapausiya afina'mo apakaemo alagepa hutapa hapa maegaya'monanafa nagaemo muki afina'mo lapakae'e'mo lokae'na o'maiguve. ⁸ Afa'a hu'niyesina agufa kava'mo ago huno nate'niye. Hogoteno nagufamo alino alo huno nate'niyanage'na falisuge'apae'mo kanolufi'mo ki'a nategae. Kanolufi'mo ki'a natesayafe'mo alagepa atumo ne'aiya uvelileti'mo faleno nate'niye. ⁹ Alagi lama gemo lapa nepauve, huno, vaya'mogimo nava gemo mani alagepa faigoko ge'nimo alini'u'a muki haopalegamo ae'a hakalo hu'a hapa paisage'a afisaya vaya'mogimo mani a kanomo'a hu'niya kavafe'mo apakesamo afisayafe'mo ava gemo hu'a hapa paigae, huno hapa pai'niye.

Yutasi'a kutulu ya'mo aliguve, huno hu'niya gema

(Mt 26:14-16; Lu 22:3-6)

¹⁰ Hapa paitegeno'ae'mo Yutasi'a ge'amo ne'afiya vekamo tuolofu'a vayapati vekamo apataleno mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vaya'aitegamo Yesu'mo avaleno apamisiyafe'mo u'niye. ¹¹ Uno hapa paino'ae'mo, avaleli'ne'na lapamiguve, huno hapa pai'nige'apae'mo apamogaga aite'a, mago kutulu monimo hageta kamigune, hu'a hu'nageno'ae'mo avalelinuno apamisiya kafe'mo aepa faino kahauya huno mai'niye.

Pasova ne'ya'mo ne'naya kavafe'mo ava gemo hu'niya gema

(Mt 26:17-25; Lu 22:7-14; 22:21-23; Yo 13:21-30)

¹² Yu vaya'mogi aeno apafu noleya peleti mayamo ne'naya hopa afinapati'mo hogote hopa afina'mo aikeli sipisipimo apamagi'a Pasova ne'ya'mo ne'naya afina'mo afole ai'niye. Afole ai'nige'apae'mo Yesu ge'amo ne'afiya vaya'mogi hu'apae'mo, Pasova ne'ya'mo nesunafe'mo haiya'alegamo uta alo hisune, hu'a afi ge'nae, ¹³⁻¹⁴ Yesu'a lole vekala'anife'mo, alope taonifi'mo uta haitana ani ke'ina alinino ne'esiya veka'e'mo fotu hutetanae'mo akame hutana vi'ao. Haisiya nopi vekae'mo, Tisa vekamo'a huno'ae'mo, nagae'e ge'nimo ne'afiya vaya'e'mo Pasova ne'ya'mo nesuna no'mo haiyate'mo hane'niye, huno hu'niye, hutana ge hutana afi ge'ao. ¹⁵ Agaemo lana valelinuno haino anaga agotofule nopi'mo aeno anagi malefa no'mo

alo hu male'niyanageno alino lana veligiye. Ani nopi'mo Pasova ne'ya'mo alo hi'ao, huno hana paiteno alino anate'nige'ana u'na'ae. ¹⁶ Ge'amo ne'afi'a vekala'mo taonifi'mo u'ana Yesu'a hana pai'niya kava'mo hu'ana agete'ana Pasova ne'ya'mo alo hu'na'ae. ¹⁷ Yegemo lamino fale'nige'apae'mo Yesu'e tuolofu'a vaya'mo ge'amo ne'afiya vaya'e'mo e'a nopi'mo hai'a mai'nae. ¹⁸ Hi'yalamute'mo mai'ne'a ne'ya'mo ne'ne'apae'mo Yesu'a, alagi lama gemo lapa nepauve, huno, lapakaepati'mo mago vekamo nagae'e'mo magokepi mai'neni ne'ya'mo ne'neya vekamo'a kame vaya'aina navaleno apamigiye, huno hapa pai'niye. ¹⁹ Hapa pai'nige'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'ai apaipamo'mo lusi kava huno kana hu'nige'apae'mo apamete apamete hu'a, nagaefe'mo nehapiye, hu'a afi ge'nageno'ae'mo, ²⁰ Lapakaepati vekamo'a nagae'e'mo magokepi lokaeno mai'neni peleti mayamo aliteni yuvapafi anipi'mo alino aeteni ne'niya vekamae, huno hu'niye. ²¹ Huteno, Vemo mafa'nemo'mo Goti mukufi'mo avo'mo kae male'naya kate'mo afa'a ugiya'monanafa kutulu ya'mo ali'niya vekalegamo lusi aiye aiye avovo kava'mo afole aigiye. Ita'amo'mo alino o'ate'niyesinana agaetefe'mo kanale hu'niyesine, huno hapa pai'niye.

*Ala kava ne'mo kave'mo ne'naya gemae
(Mt 26:26-30; Lu 22:15-20; 1Ko 11:23-25)*

²² Ne'ya'mo ne'ne'apae'mo Yesu'a peleti mayamo ali'neni Gotife'mo hao ke heteni

alino akaya heno ge'amo ne'afiya vaya'aina apamitenoe'ae'mo, manimona nagufa'nimogi alitapa neyo, huno hu'niye. ²³ Huno huteno kapumo ali'nenoe Gotife'mo hao ke heteno apami'nige'a muki'amogimo ani kapufati'mo ne'nae. ²⁴ Agaemo huno'ae'mo, mani kapufi ani'mo kola'nimae. Goti'a ma kava'mo huguve, huno hu male'niya saufa kotalake gemo afole aisiyafe'mo muki asole vaya'aitefe'mo ai'na lakiguve. ²⁵ Alagi lama gemo lapa nepauve, huno, halate nofi alagafati ani'mo o'ne'na maim maim ne'visugeno'ae'mo Goti'a yagaino ne'apateya koteti'mo saufa ani'mo lapakaegi'e'mo magokepi negaune, huno hapa pai'niye. ²⁶ Apakaemo mono yokemo hute'a kumatega u'a lamite'a Alifi'aepa avefi'mo hai'nae.

Yesu'a Pitafe'mo, o'age'nova vekae, huka hugane, huno ha pai'niya gemae

(Mt 26:31-35; Lu 22:31-34; Yo 13:36-38)

²⁷ Yesu'a, Hemeni hani'ilagamo nagaete'mo afole aisiya kavatefe'mo muki'amogitapa ago asagautapa aigae. Goti Mukufi'mo avo'mo kae male'niya gemo'mo ani kavafe'mo huno'ae'mo, Nagaemo sipisipile'mo yagaino ne'apateya vekamo ne'amagisuge'apae'mo sipisipi anaga'amo atagu fae'a apaune he'a u e'a hugae,

huno hu'niye. ²⁸ Hu'niya'monanafa kanolufati'mo halate ago alino he tino natesige'nae'mo Galeliya kotegamo u'na hogo netesugetapa ugae, huno hapa pai'niye. ²⁹ Pita'a,

muki vaya'amo ago katale'a ugaya'monanafa nagaemo alagi katale'na o'uguve, huno ha pai'nigeno'ae'mo, ³⁰ alagi lama gemo kaha nepauve, huno, ani hani'ilagamo kokolemo'mo lole afina'mo age o'ai'nisigekae'mo nagaefe'mo lole'e mago'e afina'mo hukae'mo, o'age'nova vekae, huka hugane, huno ha pai'nigeno'ae'mo ³¹ Pita'a mago'e huno lokiya gefati'mo huno'ae'mo, kagae'e'mo magokepi faligu'anage'na alagi o'age'nova vekae, hu'na osuguve, huno hu'nige'apae'mo ge'amo ne'afiya vaya'mo muki'amogimo ani agufa gege'mo hu'nae.

Getesemani hoyafi'mo uno nunumu hu'niya gema

(Mt 26:36-46; Lu 22:39-46)

³² Apakaemo mago mopamo agi'amo Getesemanimu ute'apae'mo Yesu'a ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo, manile mai'nige'nao nagaemo u'na mugalega nunumu hino, huno hapa paiteno apataleno ³³ Pita'agi Yemisi'agi Yoni'agi huno apavalelino u'niye. Agaemo aepa faino lusi kava huno hau aiten'o'ae'mo amo'ya ai'nigeno ³⁴ hapa paino'ae'mo, hosu kava'mo'a faino ku aino yagaino nate'nigeno naipamo'mo lusi kava huno kana hu'nige'na falisuva naipamo nekaliye. Manile'mo mai'netapa kava yagaitapa maiyo, huno hapa pai'niye. ³⁵ Apatalenuno aise afagi'ale'mo mopafi'mo asagauno aino ago'ya fai'nen'o'ae'mo hosu afina'mo faino kasalo paesiyafe'mo nunumu hu'niye. ³⁶ Nunumu huno'ae'mo, Afo'nimogae, huno, kagaemo muki kava'amo huguve huka hisana kava'mo

afa'a hugane. Mani kapumo nagaetegati'mo alinikuka atalo. Ani gemo huva'monanafa nagaemo nahau'niya kava'mo osuka kagaemo kahau'nisiya kava'mo afa'a huvo, huno nunumu hu'niye. ³⁷ Nunumu huteno aino atagi neno eno apakeyana lole'e mago'e vaya'mo ge'amo ne'afiya vaya'mo apau kale'a mai'nageno apaketen'o'ae'mo Pitafe'mo, Saimoniyo, huno, kau kale'napiye. Magoke aovamo afa'a yagaika o'mai'napiye, huno afi ge'niye. ³⁸ Apakaefe'mo, lapamalageka hisiya kavapi'mo haitapa ofalesayafe'mo yagaitapa mai'netapa nunumu hiyo. Lapaunelapame'mo'a huno'ae'mo, afa'a hugune, huno nehiya'monanafa amega lapakufamo'a hisayafe'mo lokiya no'vaiye, huno hapa pai'niye. ³⁹ Halate apatalenuno hogoteno hu'niya agufa gemo huno nunumu hu'niye. ⁴⁰ Huteno aino atagi neno eno apakeyana apau mai mai hu'nige'a apau kale'a mai'nageno apake'nige'apae'mo, haiya agufa gemo husupi, hu'a apakesamo o'afi'nae.

⁴¹ Lole'e mago'e afina'mo halate aino atagi neno uno hapa paino'ae'mo, maitapa falu huta-page'mo lapau kaletapa mai'nafiye. Hai'mae. Ani afina'mo ago afole aiyanagi ageyo, huno, apakaemo Vemo Mafa'nemo avaleli'u'a hosu vaya'ai apayapi'mo atesayafe'mo ne'ae. ⁴² He tita vigetao. Ageyo, huno, nagae kutulu ya'mo ali'niya vekamo ago ne'e, huno hapa pai'niye.

Yesu'mo atafau'a ayatalate'mo nofi ki'a ate'naya gemae

(Mt 26:47-56; Lu 22:47-53; Yo 18:3-12)

⁴³ Yesu'a ani gemo nehigeno'ae'mo Yutasi'mo tuolofu'a vayapati vekamo ge'amo ne'afiya veka'e asole vaya'e'mo naipe alige kayo'mo alige huli'a e'nae. Mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vayanagi ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vayanagi vayatama vayanagi hu'a ali'a apate'nage'a e'nae.

⁴⁴ Kutulu ya'mo ali'niya vekamo'a hogotenuno alagena kava'mo hisiyafe'mo, u'na hae'na nesuva veka'ina ani vekamogi utapa atafauta avalelitapa viyo, huno hapa pai'niye.

⁴⁵ Yutasi'a uno ava'yi huteno'ae'mo Yesufe'mo uno, Tisao, huno huteno haeno ne'niye. ⁴⁶ Haeno ne'nige'apae'mo u'a Yesu'mo atafau'nae.

⁴⁷ Ne'atafageno'ae'mo agae'e'mo he tino mai'niya vekamo'a naipemo asagino hogote vekamo mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagaino ne'apateya vekamo ali'ya'amo ne'aliya vekamo agesamo heno lafe huno atale'niye.

⁴⁸ Yesu'a, vaya'mo apamagite'a kumaya'mo ne'aliya vaya'aina kalavusi hu'a apatesayafe'mo naipe alige kayo'mo alige huli'a ne'aya kava hutapa alinitapa nagaetegamo ne'afiye. ⁴⁹ Nagaemo muki afina'ae afina'ae'mo lapakae'e'mo magokepi mai'ne'na alopa mono nopi'mo ali'na apaya male'na mai'nova afina'mo o'natafau'nae. O'natafau'naya'monanafa Goti Mukufi'mo avo'mo kae male'naya gemo alagi afole aisiyafe'mo hu'niye.

⁵⁰ Ani gemo hutege'apae'mo muki ge'amo ne'afiya vaya'mo atale'a apaune he'nae. ⁵¹⁻⁵² Mago neya vekamo'a yaveyave

lavolavo'age'mo vaili'niya vekamo'a Yesu'mo
akame huno ne'vige'apae'mo neya vaya'mogimo
atafau'a lavolavo'age'mo asagi'a alitageno
agufa'alaga'ageke'mo ataleno aune heno u'niye.

*Kanisole vaya'mogimo agoti hu'a ate'naya
gema*

*(Mt 26:57-68; Lu 22:54-55; 22:63-71; Yo 18:13-
14; 18:19-24)*

⁵³ Apakaemo Yesu'mo avaleli'u'a hogote
vekamo mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo
yagaino ne'apateya vekamo nopi'mo hai'nae.
Muki vaya'amo mono hu'a ne'apataya
vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vayanagi
vayatama vayanagi ke'aepa gemo avo'mo
kae'a ali'a apaya ne'malaya vayanagi hu'a
mai'nae. ⁵⁴ Pita'a apamasa hulinuno hogote
vekamo mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo
yagaino ne'apateya vekamo no kumate'mo
haino kava ne'yagaiya ati vaya'e'mo atale'mo
loto hu'a mai'nae. ⁵⁵ Mono hu'a ne'apataya
vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vaya'e kanisole
vaya'mogi'e'mo Yesu'mo amagisageno falisiya
gemo afisayafe'mo kahauya hu'nayana o'afi'nae.
⁵⁶ Asole vaya'mogimo aigofe faigoko gemo
hu'naya'mofe'mo magoke agufa gemo osu'nafa
alu ge alu gemo hu'nage'apae'mo amagisageno
falisiya gemo alagi o'afi'nae. ⁵⁷ Hu'nage'apae'mo
mago vaya'amogi he ti'a Yesufe'mo aigofe
gemo hu'nae. ⁵⁸ Apakaemo hu'apae'mo,
afi'nonageno alopa mono no'mo vaya'mogi
apayateti'mo ki male'naya nofe'mo he'na
halagape vaite'na lole'e mago'e afina'mo

utesige'na vaya'mogi okisaya agufa kava hu'na kiguve, huno hu'nigeta afi'none, hu'a hu'naya'monanafa ⁵⁹ apakaemo alu ge alu gemo hu'nae. ⁶⁰ Hutageno'ae'mo hogote vekamo mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagaino ne'apateya vekamo'a ani vaya'ai apaulagale'mo he tino Yesufe'mo huno'ae'mo, magoke gemo aeka atagaina huka osugapiye. Haiya agufa faigoko gemo kagaetegamo nehae, huno afi ge'nigeno'ae'mo ⁶¹ ge'ale'mo aeno atagaina huno ha opaino afa'a mai'niye. Mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagaino ne'apateya vekamo'a halate loka huno'ae'mo, Kalaisigamo hao ke nehaya vekamo mafa'ne'amo mai'napiye, huno afi ge'nigeno'ae'mo ⁶² he, mai'nove, huno ha paiteno, lapakaemo agegayana vemo mafa'nemo'a ayamufa'age vekamo lamaga haopale'mo fai mai'nenno he tino hiyapi'mo eminesigetapa agegae, huno ha pai'niye. ⁶³ Hu'nigeno mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagaino ne'apateya vekamo'a ani gemo afiteno'ae'mo agai'a agufaleti'mo yatala kukena'amo alino apake aino ataleteno, mago'e vaya'mogi e'a faigoko ge'amo hu'a laha paisageta afisuna gemo ohanegaiye. ⁶⁴ Gotife'mo huno faipa huno ate'niya gemo ago afi'nagi na agufa kavafe'mo lapakesamo afiye, huno apafi ge'nige'apae'mo muki vaya'mogi hu'apae'mo, hosu gemo hu'niyanageno afa'a faligiye, hu'a hu'nae.

⁶⁵ Mago vaya'amogi aepa fai'a apavenatu'na he'a atege augosafi'mo lavolavoleti'mo hayae'a ate'ne'a siki kayo'mo amagite'apae'mo, ina la'mo

kamagi'nifigi kaune gemo huka laha paiyo, hu'a huge huge hu'a mai'nae. Ati vaya'mogimo lusi kava hu'a amagi'nae.

Pita'a Yesufe'mo o'age'nova vekae, huno hu'niya gemae

(Mt 26:69-75; Lu 22:56-62; Yo 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Pita'a kuma afelaga mai'nigeno'ae'mo hogote vekamo mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagaino ne'apateya vekamo kayokayo a'mafa'nemo e'niye. ⁶⁷ Eno ageyana Pita'a atale'mo loto huno mai'nigeno aulu haeno ageno alagepa huno age'neni'ae'mo, kagaemo Nasalasa taonifi vekamo Yesu'e'mo mai'na'ae, huno ha pai'nigeno'ae'mo ⁶⁸ ha'ao, huno huteno'ae'mo, nehana gemo no'afugi na agufa kavafe'mo ani gemo nehapi hu'na o'afuve, huno huteno no folagapi'mo u'e'a nehaya kate'mo uno mai'nigeno kokolemo'mo age ai'niye. ⁶⁹ Kayokayo a'mafa'nemo'a ageteno halate anile mai'naya vaya'aife'mo, apakaepati vekamo mai'niye, huno hapa pai'nigeno ⁷⁰ Pita'a halate mago'e gemo huno'ae'mo, o'age'nove, huno hu'niye. Aise afina'mo utege'apae'mo anile'mo he ti'a mai'naya vaya'mogimo Pitafe'mo, lama gemo hune, hu'a, alu kagemo ne'ainageta afi'nona'mofe'mo Galeliya kotega vekamo mai'nane. Galeliya kotega vekamo mai'nana'mofe'mo apakaepati vekamo mai'nane, hu'a hu'nageno ⁷¹ Pita'a, lama gemo nosisuvana Goti'a afa'a namagigiye. Anagati'mo alagi lama gemo nehuvana o'age'nova vekae, huno hapa pai'niye. ⁷² Hapa

nepaigeno'ae'mo kokolemo'mo lole afina'mo age ai'nigeno'ae'mo Yesu'a Pitafe'mo hogoteno ha paino'ae'mo kokolemo'mo lole afina'mo age o'ai'nisigekae'mo nagaefe'mo lole'e mago'e afina'mo o'age'nova vekae, huka hugane, huno ha pai'niya gee'mo agesamo afino ho huteno avi'ya'mo hu'niye.

15

*Yesu'mo Pailatitegamo avaleli'a u'naya gemae
(Mt 27:1-2; 27:11-14; Lu 23:1-5; Yo 18:28-38)*

¹ Kotilamiyapi'mo malage hu'a mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vayanagi vayatama vayanagi ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vayanagi mago'e kanisole vayanagi hu'a ge huge afige hu'nae. Hute'apae'mo Yesu'a ayatalate'mo nofi ki'a atete'a avaleli'u'a gamani vekamo agi'amo Pailati ayapi'mo ami'nae. ² Pailati'a, Yu vaya'aite'mo yagaika ne'apatana kini vekamo mai'napiye, huno afi ge'nigeno'ae'mo, he, ago alagi gemo nehane, huno ha pai'niye. ³ Mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vaya'mogi, ina hosu kava'mo hu'niye ma hosu kava'mo hu'niye, hu'a hute'a hu'a faipa hu'a ate'nae. ⁴ Pailati'a halate loka huno'ae'mo, ani gele'mo aeka atagaina huka mago gemo afa'a osugapiye. Muki kava'ae'mo kagaefe'mo nehaya gemo afiyo, huno ha pai'nigeno ⁵ Yesu'a halate mago'e huno ge osuno mai'nigeno'ae'mo Pailati'a hau ai'niye.

*Malamasife'mo ava gemo hu'niya gemae
(Mt 27:15-26; Lu 23:13-25; Yo 18:39–19:16)*

⁶ Pailati'a Yu vaya'ai Pasova hopa afina'mo kalavusi hu'a ne'apataya vayapati'mo muki vaya'mogimo kafuga'ae kafuga'ae'mo magoke vekamo lekana pai'a ate'naya vekamo ategenote ute ute hu'niye. ⁷ Ani afina'mo mago vekamo agi'amo Malamasi'a kalavusi hu'a ate'naya vekamo mai'niye. Malamasi'e mago vaya'mogile'mo gamani vaya'aina kamiti apamagite'a ali'a hapa fai'a apatalesayafe'mo hu'nage'apae'mo kalavusi hu'a apate'nae. ⁸ Asole vaya'mo ali'a anupa hu'a mai'ne'a Pailatife'mo, muki kafuga'ae kafuga'ae'mo nehana agufa kavake'mo huka lato, hu'a ha pai'nageno'ae'mo ⁹⁻¹⁰ Lapakaete'mo yagaino nelapateya kini netapimo hatu maetapa atesayafe'mo nehafiye, huno apafi ge'niye. Agaefe'mo mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vaya'mogi apaipa kafamo hae'naya'mofe'mo avaleli'e'a nayapi'mo nami'nae, huno agesamo afi'niye. Afi'niya'mofe'mo Yesufe'mo ge huno apafi ge'niya'monanafa ¹¹ mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vaya'mogi muki vaya'ai apaipafi'mo hu'a fugali nehu'apae'mo, Pailatife'mo hutapae'mo, Malamasike'mo ato, hutapa ha paiyo, hu'a hapa pai'nae. ¹² Pailati'a halate asole vaya'aife'mo, Malamasi'mo hatu mae'na atesuvana Yu vaya'aite'mo yagaino ne'apateya kini nene hutapa agi ne'aya vekalegamo na kava'mo hisuve, huno apafi

ge'niye. ¹³ Apafi ge'nige'apae'mo alope gefati'mo halate hu'apae'mo, malipu yosale'mo nili aiteka alika he tika ato, hu'a hu'nageno ¹⁴ na agufa hosu kava'mo hu'nigetapae'mo malipu yosale'mo nili aigefe nehae, huno apafi ge'nige'apae'mo, malipu yosale'mo nili aiyo, nili aiyo, hu'a hu'nae. ¹⁵ Pailati'a asole vaya'mogimo amuse hu'a atesayafe'mo apakaetefe'mo Malamasi'mo hatu maeno ate'nigeno u'niye. Hatu maeno ateteno ati vaya'aife'mo, Yesu'mo nofi kayoteti'mo amagiyo, huno hapa paiteno ati vaya'ai apayapi'mo malipu yosale'mo nili aite'a ali'a he ti'a atesayafe'mo avaleno apami'niye.

Ati vaya'mogi Yesufe'mo kigi yokalo gemo hu'a ate'naya gemae

(Mt 27:27-31; Yo 19:2-3)

¹⁶ Ati vaya'mogimo avaleli'u'a gamani vaya'aite'mo yagaino ne'apateya vekamo nopi'mo hai'a ate'ne'apae'mo muki ati vaya'aife'mo ge hu'nage'a e'a ali'a anupa hu'a mai'nae. ¹⁷ Apakaemo haesa yatala kukenamo yagai'a ne'apataya kini vaya'mogi ne'vaiya agufa kukenamo aigofe kukenamo ali'a vai'a ate'ne'a aufe nofi'mo ali'a aigofe kakolitamo yagai'a ne'apataya kini vaya'mogi ne'malaya agufa kakolitamo alo hute'a agenopale'mo male'a ate'nae. ¹⁸ Male'a ate'ne'a he ti'a aepa fai'a hu'apae'mo, Yu vaya'aite'mo ala'apimo yagaika ne'apatana kini ne'apimogae alagepa huka maiyo, hu'a aigofe gemo hute'a hu'a amuse hu'a ate'a mai'nae. ¹⁹ Agenopale'mo kayoteti'mo amagige apavenatu'na he'a atege

hute'a apale'ya fai'ne'a aigofe mono hu'nae.
²⁰ Hu'a ami malete'a kigi yokalo gemo hu'a ate'a hano hute'apae'mo haesa kukenamo asagi'a malete'a agai'a kukena'amo ali'a vai'a ate'nae. Vai'a atete'a malipu yosale'mo nili aite'a ali'a he ti'a atesayafe'mo avaleli'a u'nae.

*Yesu'mo malipu yosale'mo nili ai'naya gemae
 (Mt 27:32-44; Lu 23:26-43; Yo 19:17-27)*

²¹ Kate'mo ne'vageno'ae'mo Saimoni'a Sailini kotega vekamo Alekasana'e Lufasi'e'mo afo'animo'mo ko'amo ataleno ne'ege'a fotu hu'nae. Ati vaya'mogi, alika kofilika uvo, hu'a hute'a ali'a kofi'a ate'nageno malipu yosamo kofilino u'niye. ²² U'a Gogatagayagae hu'a agi ne'aya agimo aepa'amo anu ayamufagayagamo u'a ava'yi hu'nae. ²³ U'a ava'yi hute'a nofi alagafati anipi'mo atu neheya malasinimo agi'amo meyamo ali'a lakite'a ami'nayana alino o'ne'niye. ²⁴ Apakaemo malipu yosale'mo nili aite'a ali'a he ti'a ate'nae. Kukena'amo alisayafe'mo yafateti'mo yokalo lete'a ali'a fako hu'a ali'nae. ²⁵ Yegemo leno hakale hu'nige'apae'mo ali'a he ti'a ate'nae. ²⁶ Pailati'a mago avo'mo ina kava'mo hu'nigetae'mo amagi'none, hu'a nekaya agufa avo'mo kae'niye. Ani gemo avo'mo kaeno'ae'mo,

YU VAYA'AITE'MO ALA NE'APIMO YAGAINO
 NE'APATEYA KINI NENE

huno avo'mo kaeteno agenopale atulu yosale'mo male'niye. ²⁷ Lole vekala'moganimo vaya'mo apamagite'ana kumaya'mo ne'ali'a vekala'mo agae'e'mo malipu yosale'mo nili aite'a mago vekamo ali'a lamaga haopale'mo he ti'a atete'a

mago vekamo ali'a hoga haopale'mo he ti'a ate'nae. ²⁸ Ani kavafe'mo Goti mukufi'mo avo'mo kae male'niya gemo afole ai'niye. Ani gemo'a huno'ae'mo, *Agae'e ke'aepa gemo amagi'a ne'atalaya vaya'e'mo magoke agufa vaya'mo mai'nae*, hu'a apakesamo afi'nae, huno hu'niye. ²⁹⁻³⁰ Kate'mo u e'a hu'naya vaya'mogimo agete'a keka hute'apae'mo, he, hu'a, alopa mono no'mo he'na halagape vaite'na lole'e mago'e afina'mo halate ki'na hano huguve, huka hu'nana vekamogi kagaika kagufamo alika katika kahau vaiyo, hu'a hute'a hu'a faipa hu'a ate'nae. ³¹ Ani ge hu'a mono hu'a ne'apataya vaya'aite'mo yagai'a ne'apataya vaya'e ke'aepa gemo avo'mo kae'a ali'a apaya ne'malaya vaya'mogi'e'mo apakai'apimo hu'apae'mo, alu vaya'aina afa'a hapa mae'niyanageno agai'amo afa'a hau o'vaigiye. ³² Kalaisi ne'mo Isaleli vaya'aite'mo yagaino ne'apateya kini vekamogeno aino akaino eminesigeta agetetae'mo lama gemo nehiye, huta hugune, hu'a hute'a hu'a faipa hu'a ate'nae. Ani agufa gemo hu'ana lole vekala'mo agae'e'mo magokepi nili aite'a ali'a he ti'a anate'naya vekala'mogani'e'mo hu'ana faipa hu'ana ate'na'ae.

Yesu'mo ago fali'niya gemae

(Mt 27:45-56; Lu 23:44-49; Yo 19:28-30)

³³ Felugakuku'mo muki haopalagamo lole'e mago'e aovamo hani huteno une'mo yegemo le'niye. ³⁴ Une afafamo Yesu'a alopa gefati'mo keya aeno ge huno'ae'mo, Eloi, Eloi lama

samakatani, huno hu'niye. Ani gemo aepa'amo *Goti'nimo, Goti'nimo, huno, na kava higeka na-taleka u'nane, huno hu'niye.* ³⁵ Hu'nige'apae'mo mago vaya'mo haopale'mo he ti'a mai'naya vaya'mogimo ani gemo afite'apae'mo, Afiyo, hu'a, Ilayafe'mo ge nehiye, hu'a hute'a ³⁶ mago vekamo nugu nugu hununo kaki'nofagana ya'mo alino nofi alagafati anipi'mo aeteno yatala kanipa kayote'mo faino lanu paiteno nesiyafe'mo ami'niye. Amiteno'ae'mo, afa'a ageta maigetao Ilaya'a emineno malipu yosaleti'mo aino akaino atesifigeta agegaune, huno hu'niye. ³⁷ Yesu'a alopa gefati'mo keya aeteno fali'niye.

³⁸ Fali'nigeno'ae'mo alopa mono nopi'mo alapa'age lavolavoleti'mo ae'a akani male'naya lavolavomo anagati'mo aeno apake ailino lamino afelaga lole hu'niye. ³⁹ Ati vaya'aite'mo yagaino ne'apateya vekamo'mo aulagale'mo he tino mai'nenno afi'nigeno alopa gefati'mo keya aeno ge huteno fali'nigeno ageteno'ae'mo, alagi lama gemo nehuve. Ani vekamo Goti mafa'ne'amo mai'niye, huno hu'niye. ⁴⁰ Mago a'ne anaga'mo aise afagi'ale'mo he ti'a mai'ne'a aulu he'a age'a mai'nae. Ani a'nefi'mo Maliya'a Maganala kotega anagi Maliya'a henaga Yemisi'e Yosesi'e'mo ita'animo'agi Salome'agi hu'a mai'nae. ⁴¹ Yesu'a hogoteno Galeliya kotegamo umenitata nehige'apae'mo ani a'ne anaga'mogimo akame hu'a u'e'a nehu'apae'mo ha mae'nae. Mago asole a'ne anaga'mo agae'e'mo Yulusalemu kotegati'mo e'naya a'ne anaga'e'mo anifi'mo mai'nae.

Yesu agufa'amo yafakapi'mo alininuno kino ate'niya gemae

(Mt 27:57-61; Lu 23:50-55; Yo 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Yegemo lamino falegefe hu'nigeno'ae'mo Yosefe'a Alamatiya kotega hogote kanisole vekamo'mo Goti'a yagaino apatesiya kava'mo afole aisiya afinafe'mo agava mai'niya vekamo e'niye. Ani afina'mo alo nehaya afina'mo hane'niya'mofe'mo egamo Sapati afina'mo afole aigiye, huno huteno Yosefe'a lokiya'amo aliteno'ae'mo koli aipamo okali'nigeno uno Pailatife'mo, Yesu kefa'amo aligesuve, huno afi ge'nigeno ⁴⁴ Pailati'a, ago malage huno fali'nifiye, huno huteno agesa ala'amo afino hau aiteni ati vaya'aite'mo yagaino ne'apateya vekae'mo ge hu'nigeno e'nigeno'ae'mo, ago fali'nifiye, huno afi ge'nigeno'ae'mo, ⁴⁵ ago fali'niye, huno ha pai'nigeno Yosefefe'mo, kanalenagi uka aliyo, huno ha pai'niye. ⁴⁶ Yosefe'a yaveyave lavolavomo miya failineno male'neni Yesu agufa'amo aino akaini alinine emineno lavolavofi'mo hayaeteni alininuno yafa kapi'mo kino ateteni alopa yafa'mo alini heleve heleve hulinuno yafa ka avayale'mo aino akani male'niye. ⁴⁷ Maliya'a Maganala kotega a'e hamo'amo Maliya'mo Yosesi ita'amo'e'mo age'na'ageno kino ate'nige'ana age'na'ae.

16

Yesu'a halate ago he ti'niya gemae

(Mt 28:1-8; Lu 24:1-12; Yo 20:1-10)

¹ Sapati afina'mo utege'apae'mo Maliya'a Maganala kotega anagi hamo'amo Maliya'mo Yemisi ita'amo'agi Salome'agi hu'a alagepa atumo ne'aiya uvelileti'mo alini'u'a agufale'mo fale'a atesayafe'mo miya fai'nae. ² Hogote afina'mo kotilamiyapi'mo yegemo eno haine'nige'apae'mo ani a'ne anaga'mo kanolulegamo u'nae. ³ Kategamo ne'u'apae'mo apakai'apimo, ina la'mo laha maeno yafa'mo alino heleve hu male'nisigetae, hu'a hu'nae. ⁴ Alopa yafa'mo hane'niya'mofe'mae, hu'a apakesamo afili'a e'nae. E'a agayana yafa'mo avayale'mo ohane'nifa afayata-gage'mo hane'nige'a age'nae. ⁵ Apakaemo yafakapi'mo fale'u'a hai'a agayana neya vekamo yaveyave'age yatala lavolavomo vaili'niya vekamo lamaga haopale'mo fai mai'nige'apae'mo agete'a hapau ai'nae. ⁶ Agaemo, lapau o'aiyo, lapakaemo Yesu'a Nasalasa taonifi vekamo malipu yosale'mo nili ai'nageno fali'niya vekamo agesayafe'mo ne'ae. Ageyo, huno, Mafi o'mai'nifa ago he tino u'niye. Ki'a ate'naya ya'age'mo hane'niyanagi ageyo. ⁷ Hane'niya'mofe'mo utapa ge'amo ne'afiya vaya'aife'mo hapa paige Pitafe'mo ha paige hiyo. Yesu'a Galeliya kotegamo visugetapa nagegae, huno lapa pai'niyanageno uno hogonetesigetapa ani kotegamo utapa agegae, hutapa hapa paiyo, huno hapa pai'niye. ⁸ Ani a'ne anaga'mo yafa kapati'mo nelami'apae'mo atale'a apaune hetale'a ne'u'apae'mo atete hapauge lusi kava hu'a hapau aige koli huge huli'a u'naya'mofe'mo

apakaemo mago vaya'aife'mo alagi ge osu'a afa'a u'nae.

Yesu'a vaya'ai apaulagale'mo alino afole ai'niya gemae

(Mt 28:9-10; Yo 20:11-18)

⁹ Hogote afina'mo salefi kotilamiyapi'mo Yesu'a hogoteno afa'a mai'nenoe'mo Maliya'a Maganala kotega a kanomo aipafati'mo seveni'a hosu apaune vaya'mo alino hapa faino apatale'niya a kanomo aulagale'mo alino afole ai'nigeno age'niye. ¹⁰ Ageteno

u'niyana agae'e'mo magokepi lokae'a ne'maiya vaya'mogimo yulagefa aige avi'ya huge hu'a mai'nageno uno hapa pai'niye. ¹¹ Hapa paino'ae'mo, Yesu'a ago he tino afa'a mai'nige'na age'nove, huno hapa pai'niyana ani gee'mo lama gemo nehiye, hu'a apakesamo o'afi'nae.

¹² Henaga'amo lole vekala'mo taonifilagati'mo ne'va'ageno'ae'mo aeto agufa agufamo aliteno lole vekala'ani anaulagale'mo alino afole ai'niye.

¹³ Afole ai'nige'ana agete'anae'mo halate ai'ana atagi ne'e'ana mago vaya'amogife'mo hapa pai'na'age'apae'mo afi'nayana ani ge'anie'mo apakesamo o'afi'nae. ¹⁴ Henaga'amo leveni'a

vaya'mogi ne'ya'mo ne'nageno apaulagale'mo alino afole ai'nige'a muki'amogi agete'apae'mo age'naya vaya'mogi hapa pai'naya ge'apie'mo apakesamo o'afi'naya'mofe'mo apaipamo'mo lokiya vai'nige'a apakesa afi'a fatago osu'nageno ge hapau'niye. ¹⁵ Agaemo, muki ma mopafi

vaya'aitegamo utapa alagepa faigoko ge'nimo muki vaya'aife'mo aetapa hakalo hutapa

hapa paiyo. ¹⁶ Muki vaya'mogimo apakesa afi'a fatago hute'a ani'mo falesageno'ae'mo Goti'a apakufamo alino katino apategaiye. Apategaiya'monanafa muki vaya'mogimo apakesa afi'a fatago osisayana Goti'a agoti huno apateten'o'ae'mo, hosu vayane, huno hugiye.

¹⁷ Apakesa afi'a fatago nehaya vaya'mogi ina agufa no'agaya aune kava'mo hugae. Apakaemo nagi'nileti'mo hosu apaune vaya'aina ali'a hapa fai'a apatalege saufa apakemo aige ¹⁸ vaya'mo nehapaeya nagalo'yavemo atafauge hugae. Ani kava'mo hu'a vaya'mo nete'a nefaliya ani'mo nesayana ofaligae. Kaita hapau'nisiya vaya'ai apakufale'mo apaya'mo male'ne'a ali'a alagepa hu'a apategae, huno hapa pai'niye. ¹⁹ Ala kava ne'mo'a ani gemo huno hapa paitegeno'ae'mo Goti'a koku'napi'mo avalelinuno haino ate'nigeno lamaga haopale'mo fai mai'niye.

²⁰ Apakaemo muki haopalegamo umenitata hu'a ae'a hakalo hu'a hapa pai'nageno'ae'mo Ala kava ne'mo'a apakae'e'mo magokepi lokaeno ali'ya'mo aliten'o hapa pai'naya gele'mo alagena aune kavateti'mo alino lokiya vaino ate'niye. He, lama ge.

Saufa Kotalake Gemae
The New Testament and Portions of the Old
Testament in the Keyagana Language of Papua New
Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Keyagana long
Niugini

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Keyagana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

dec78c50-71b7-5d19-97bf-bf625abcf44